

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

**GENEL KURUL
KARAR**

ÇAĞLAR YILMAZ BAŞVURUSU

Başvuru Numarası : 2022/81860
Karar Tarihi : 8/1/2026

Başkan : Kadir ÖZKAYA
Başkanvekili : Hasan Tahsin GÖKCAN
Başkanvekili : Basri BAĞCI
Üyeler : Engin YILDIRIM
Rıdvan GÜLEÇ
Recai AKYEL
Yusuf Şevki HAKYEMEZ
Yıldız SEFERİNOĞLU
Selahaddin MENTEŞ
İrfan FİDAN
Kenan YAŞAR
Muhterem İNCE
Yılmaz AKÇİL
Ömer ÇINAR
Metin KIRATLI
Raportör : Yusuf Enes KAYA
Başvurucu : Çağlar YILMAZ

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, denetimli serbestlik tedbiriyle tahliye talebinin reddedilmesi nedeniyle kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 8/8/2022 tarihinde yapılmıştır. Komisyon, adli yardım talebinin kabulüne ve başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

3. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir. Bakanlık görüşünü bildirmiştir. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı beyanda bulunmamıştır.

4. İkinci Bölüm, başvurunun Genel Kurul tarafından incelenmesine karar vermiştir.

III. OLAY VE OLGULAR

5. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle ilgili olaylar özetle şöyledir:

6. İzmir 1. Çocuk Ağır Ceza Mahkemesi başvurusunun kasten yaralama suçundan 3 yıl 4 ay hapis cezasıyla cezalandırılmasına karar vermiştir. Bu karar 22/4/2022 tarihinde istinaf incelemesinden geçerek kesinleşmiştir.

7. Başvurucu hakkında hazırlanan müddetnamede koşullu salıverilme tarihi 1/7/2023, hak ederek tahliye tarihi 15/6/2025 olarak belirlenmiştir. Başvurucu, mahkûmiyet hükmünü infaz etmek üzere 9/6/2022 tarihinde ceza infaz kurumuna girmiştir.

8. Ödemiş T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü İdare ve Gözlem Kurulu Başkanlığı (İdare ve Gözlem Kurulu) 21/6/2022 tarihinde başvurusunun iyi hâlli olduğuna ve 21/6/2022 tarihi itibarıyla denetimli serbestlikle tahliyesinin uygun olduğuna, denetimli serbestlikle ilgili karar alınmak üzere dosyanın Ödemiş İnfaz Hâkimliğine (İnfaz Hâkimliği) gönderilmesine karar vermiştir. Kararın gerekçesi şöyledir:

"Hükümlü hakkında servis değerlendirme raporlarına göre; hükümlünün kurumumuzda 09/06/2022 günü hüküm alarak geldiği, tutum ve davranışlarında herhangi olumsuz bir duruma rastlanmadığı, kurumumuzda bulunduğu süreçte kurum asayiş ve disiplinini tehlikeye düşürecek olumsuz davranışına rastlanmadığı, kurum düzeni ve güvenliği amacı ile konulmuş kurallara uyumlu olduğu, haklarını iyi niyetle kullandığı değerlendirilmesi yapılmıştır. Hükümlü ile Ardef ve ilk değerlendirme formu doldurulmak amacıyla bireysel görüşme yapıldığı, hükümlünün psikiyatrik ilaçlar kullandığı ve psikiyatri polikliniğine sevk edildiği öğrenilmiştir. Hükümlü ile yapılan görüşmede ailesi ile iyi ilişkileri olduğu öğrenilmiştir. Hükümlü ile yapılan görüşmede suçunu kabul ettiği, pişmanlık duyduğu ve tekrar suç işleme düşüncesinin bulunmadığı öğrenilmiştir. Hükümlünün sorun çözme becerileri hakkında değerlendirme yapılacak kadar hükümlü hakkında bilgi sahibi olunamasa da kurumda geçirdiği süre içerisinde kurum kuralları ve kurum içerisindeki ilişkileri konusunda olumlu tutum gösterdiği bilgisi edinilmiştir. Hükümlünün tehdit, tahrik, ısrar, kavga gibi zorlayıcı tutum ve davranışlar gösterdiği gözlemlenmemiştir. Hükümlü ile yapılan görüşmede madde kullanımı geçmişinin bulunduğu, 2 sene önce bıraktığı ve tekrar kullanma düşüncesinin bulunmadığı öğrenilmiştir. Hükümlü ile yapılan görüşmede öz farkındalığı bulunmadığı ve değişim ve gelişim motivasyonuna sahip olmadığı gözlemlenmiştir. Hükümlünün psikiyatrik ilaç kullanıyor olduğu ve psikiyatri muayenesi için sevki bulunduğu göz önüne alındığında henüz toplumla bütünleşmeye hazır olmayabileceği ve tedavi gördükten sonra denetimli serbestliğe ayrılma talebinin değerlendirileceği düşünülmüştür. Sonuç olarak hükümlünün ceza infaz kurumumuzda bulunduğu süre zarfı içinde ceza infaz kurumunun işleyişi yönünden herhangi olumsuz bir durumunun olmaması, hükümlünün tek dosyadan ceza infaz kurumumuzda bulunması ve eylemi işlediği vakit yaş kriteri göz önünde bulundurulduğunda tekrardan suç işleyeceğine dair olumsuz bir kanaatin oluşmaması nedeniyle denetime ayrılmasında herhangi bir sakınca görülmemiştir."

9. İnfaz Hâkimliği, İdare ve Gözlem Kurulu kararında belirtilen iyi hâle yönelik tespitin 13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 89. maddesine aykırı olarak verildiğini belirterek İdare ve Gözlem Kurulu kararının iptaline ve başvurusunun denetimli serbestliğe ayrılma talebinin reddine karar vermiştir. Kararın gerekçesi şöyledir:

"Her ne kadar iyi halin tespiti konusunda takdir yetkisi infaz kurumlarında olmakla birlikte bu yetkinin kullanılması tamamen denetim dışında bırakılmamıştır. İnfaz hakimliği her ne kadar iyi hal tespitinde infaz kurumunun yerine geçerek değerlendirilmede bulunamayacaksa da kullanılan yetkinin hukuka uygunluğunu denetleyebileceklerdir. 7242 sayılı yasa ile birçok işleme karşı infaz hakimliğine başvuru yolunun getirilmesi, iyi halin belirlenmesi başlıklı 89. madde ile kapsamlı bir düzenleme getirilmesi hususları göz önüne alındığında iyi halin belirlenmesine ilişkin tespit ve kararların hukuka uygunluk denetiminin yapılması zorunludur. Ayrıca kanuni düzenlemede açıkça belirtilmese dahi infaz hakimliğinin onayına sunulan herhangi bir talep veya karar hukuka aykırı görüldüğünde reddedilebilmelidir. Zira Anayasa hükmü gereği hakimler hukuka ve vicdanına göre karar vermekle yükümlüdür. Bu nedenlerle iyi halin belirlenmesi konusunda hakimliğimizce hukuka uygunluk denetimi yapılmış ve iyi hal tespitinin hukuka uygun olmadığı görülmüştür.

Denetimli serbestliğe ayrılma hakkı her hükümlü açısından zorunlu olarak uygulanması gereken bir hak niteliğinde değildir. Hükümlüler davranışlarıyla ceza infaz kurumlarının düzen ve güvenliği amacıyla konulmuş kurallara uyup uymadığı, haklarını iyi niyetle kullanıp kullanmadığı, yükümlülükleri eksiksiz yerine getirip getirmediği, uygulanan iyileştirme programlarına göre toplumla bütünleşmeye hazır olup olmadığı, tekrar suç işleme ve mağdura veya başkalarına zarar verme riskinin düşük olup olmadığı hususlarında olumlu izlenim yaratmalıdır. Aksi halin kabulünde kanun koyucunun 5275 sayılı kanunun 89 ve 14. maddelerinde açıkça ortaya koyduğu amaca aykırı davranılacak, kişiler yeterli olumlu davranış ortaya koymadan denetimli serbestliğe ayrılma hakkı elde edeceklerdir. Hükümlülerin tekrar suç işleme ve mağdura veya başkalarına zarar verme ihtimali varsa yönetmeliğin 16/1 maddesi kapsamında iyi hal kararı verilmemelidir.

Ayrıca her ne kadar masumiyet karinesine bağlı olarak kişilerin kesinleşmiş mahkûmiyet kararları bulunmadığı müddetçe masum kabul edilmesi gerekse de iyi hale ilişkin değerlendirmenin olumsuz olmasının kişileri suçlu konumuna sokmadığı, bu nedenle masumiyet karinesini ihlal etmeyeceği anlaşılmıştır. Zira Anayasa Mahkemesinin 2019/114 Esas 2021/36 Karar sayılı kararında belirtildiği üzere 'Bununla birlikte suçsuzluk karinesi, kişileri peşinen suçlu ilan etmeden bazı tedbirlerin uygulanmasına engel teşkil etmez. Bu bağlamda suçsuzluk karinesinin tanımı ve gerekleri anayasal sınırların ötesine geçecek şekilde genişletilerek soruşturma ve kovuşturma gibi süreçlere bağlı hukuki sonuçları işlevsiz kılacak şekilde yorumlanamaz.'

Nasıl ki kesinleşmiş mahkûmiyet kararı olmadan kişiler hakkında tutuklama tedbiri başta olmak üzere bir çok tedbir uygulanabiliyorsa kişiler hakkında yine masumiyet karinesi korunarak iyi halin olmadığına ilişkin değerlendirmeler yapılabilecektir. Burada önemli olan husus iyi hal değerlendirmesinin olumsuz olmasının yasal dayanakları ve gerekçesinin hukuki olmasıdır. Aksi hal kabul edilirse yani hükümlüler ceza infaz kurumlarından herhangi bir nedenle çıktıktan sonra haklarında soruşturma-kovuşturmanın bulunması, tutuklanması vb (suç ortamına geri döndüğünü ispatlayan) hususlar göz önüne alınmadan kişiler hakkında iyi hal kararı verilmeye devam edilirse cezaların caydırıcı etkisi azalmakla birlikte kişiler suç işleme teşvik edilecektir. Zira açık ceza infaz kurumuna veya denetimli serbestliğe ayrıldıktan sonra firar etmeyen, herhangi bir suç nedeniyle hiç bir soruşturma/kovuşturma geçirmeyen kişilerle açık ceza infaz kurumuna veya denetimli serbestliğe ayrıldıktan sonra hakkında bir çok soruşturma/kovuşturma bulunan, tutuklama vb tedbirler verilen kişiler aynı muameleyle tabi tutulacaktır. Elbette bir kişi hakkında soruşturma/kovuşturma bulunması, tutuklanması vb hususlar tek başına hükümlü aleyhine değerlendirme yapılması için yeterli değildir. Burada suçlamanın niteliği, ciddiyeti, hükümlünün hal ve hareketleriyle denetimli serbestlik tedbirinin amacına riayet edip etmeyeceği göz önüne alınmalıdır. Ayrıca bir kişi hakkında kovuşturma aşamasında

bulunan bir davanın Cumhuriyet savcısınca kişinin suç işlediği yönünde şüphe var ise açılabileceği göz önüne alınmalıdır.

Kanun koyucunun hükümlülere denetimli serbestliğe ayrılma hakkı vermesinin amacının 5275 sayılı Kanununun 105. maddesinde ortaya konulduğu, amacın dış dünyaya uyumlarını sağlamak, aileleriyle bağlarını sürdürmelerini ve güçlendirmelerini temin etmek olduğu ortadadır. Ancak bir hükümlü bu amaca aykırı davranmakta ısrar etse, suç ortamına dönmekte ve suça karışmakta sebat gösterse dahi iyi hal kararı vererek kişileri tahliye etmek infazdan beklenen amacı ortadan kaldırmakla birlikte toplumu da suça karşı savunmasız bırakmak anlamına gelecektir. Yargulamaların en hızlı sürede bitirilmesi durumunda dahi bir kişinin kesinleşmiş mahkûmiyet kararı almasının uzun bir süreyi bulabileceği düşünüldüğünde kişiler hakkında bu süreçte surf masumiyet karinesine dayanılarak iyi hal kararı verilmeye devam edildiğinde kişiler suç işlemeye teşvik edilebilecektir. Hükümlülerin tekrar suç işleme ve mağdura veya başkalarına zarar verme ihtimali varsa yönetmeliğin 16/1 maddesi kapsamında iyi hal kararı verilmemelidir.

Yukarıda belirtilen hususlara aykırı davranıldığında ortaya çıkacak sonuçların kamuoyunda neredeyse her gün gerçekleşen vakalarla ispat edildiği, zira bir çok suç kaydı olan, hakkında çok sayıda kovuşturma-soruşturma bulunan kişilerin infaz kurumundan çıktıktan çok kısa süre sonra yeniden suç işlemeleri tesadüfi görülmemelidir. Bir çok kadın cinayetinin ve bir çok şiddet içerikli suçun yukarıda belirtilen değerlendirmelere aykırı davranılıp çok kolay iyi hallilik verilerek tahliye edilme sonrasında gerçekleştiği gerçeği göz önüne alınmalıdır. Kamuoyunda defaatle görüldüğü üzere bir çok suç failinin 3 - 5 gün yatar çıkarım kolaylığıyla davranışta bulunmaya başlamaları iyi hallilik tespiti konusunda kanun koyucunun ortaya koyduğu amaçlara aykırı davranılması sonucunda ortaya çıkan gelişmelerdir.

Hükümlülerin tekrar suç işleme ve mağdura veya başkalarına zarar verme ihtimali varsa yönetmeliğin 16/1 maddesi kapsamında iyi hal kararı verilmemelidir.

İyi halin değerlendirilmesinde esas alınacak hususların Gözlem ve Sınıflandırma Merkezleri ile Hükümlülerin Değerlendirilmesine Dair Yönetmelik'in 16. maddesinde belirtildiği, eğer bir hükümlü hakkında iyi hal değerlendirilmesi yapılacak ise yönetmelikte belirtilenler kapsamında yapılmasının gerektiği, yönetmelikte ortaya konulan ölçütlere uygun davranışı olmayan kimseler hakkında iyi hal kararı verilemeyeceği göz önünde tutulmalıdır.

Hükümlü hakkında düzenlenen müddetname incelendiğinde İzmir 1. Çocuk Ağır Ceza Mahkemesinin 2019/365 Esas 2021/262 Karar sayılı ilamı kapsamında verilen 3 yıl 4 ay hapis cezasının kasten yaralama suçuna ilişkin olduğu anlaşılmaktadır.

İzmir 1. Çocuk Ağır Ceza Mahkemesinin 2019/365 Esas 2021/262 Karar sayılı ilamı incelendiğinde; iddianamenin çocuğu kasten öldürmeye teşebbüs suçunu oluşturduğundan bahisle düzenlendiği ancak mahkemece kabulün kasten yaralama olarak değerlendirildiği, gerekçede hükümlünün mağdurun üvey dayısı olduğundan ve bıçağı mağdurun göğsüne saplayarak hayatı tehlike geçirmesine neden olacak şekilde yaraladığından bahsedildiği görülmüştür.

Hükümlü hakkında düzenlenen psiko-sosyal servisi gözlem değerlendirme raporunda 'Hükümlünün psikiyatrik ilaçlar kullandığı ve psikiyatri polikliniğine sevk edildiği öğrenilmiştir. Hükümlü kurumumuzda kısa bir süre bulunmuş olması nedeni ile sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlere katılmamıştır. Hükümlü ile yapılan görüşmede öz farkındalığı bulunmadığı değişim ve gelişim motivasyonuna sahip olmadığı gözlemlenmiştir.

Hükümlünün psikiyatrik ilaç kullandığı ve psikiyatri muayenesi için sevki bulunduğu göz önüne alındığında henüz toplumla bütünleşmeye hazır olmayabileceği ve tedavi gördükten sonra denetimli serbestliğe ayrılma talebinin değerlendirilebileceği düşünülmektedir.' şeklinde değerlendirmeler yapılmıştır.

Hükümlünün işlediği suç ve suçun işleniş şekli ile psiko-sosyal servis raporlarında belirtilen hususlar birlikte düşünüldüğünde hükümlünün infaz kurumuna yeni girdiği ve hakkındaki gözlemlerin olumsuz olduğu, söz konusu gözlemin keyfi ve temelsiz olmadığı, hükümlünün sorunlarının çözümünde şiddete başvurmayacağına ve yapıcı yolları kullanacağına ilişkin bir değerlendirme yapılabilmesi için yeterli eylemin bulunmadığı anlaşılmaktadır.

Hükümlünün davranışlarının gözlemlenebilmesi açısından bir süre daha infaz kurumunda kalarak iyileştirme planı çerçevesinde işlediği suçların farkındalığını artırmak, yeniden suç işlemesini engelleyici etkenleri güçlendirmek, toplumu suça karşı korumak, sosyal ve toplumsal yaşama uyum sağlamasına destek olmak amacıyla gözetime tabi tutulması gerektiği değerlendirilmesi yapılmıştır.

İyi hal kararının 5275 sayılı Kanun'un 89. maddesine aykırı olarak verildiği anlaşılmıştır. Bu nedenlerle infaz kurumu tarafından verilen denetimli serbestliğe ayrılma kararı hukuka aykırı görülmele hükümlünün denetimli serbestliğe ayrılma talebinin reddine ve infaz kurumu kararının iptaline karar verilmesi gerekmektedir."

10. Başvurucu, karara itiraz etmiştir. İtiraz dilekçesinde infaz kurumunda kendisini İdare ve Gözlem Kurulunun izlediğini ve iyi hâlli olduğuna ve denetimli serbestliğe ayrılabilmesine karar verdiğini, psikolojik rahatsızlığı için kullandığı ilaçlar nedeniyle denetimli serbestliğe ayrılma kararının iptal edilmesini istemiştir.

11. Ödemiş 1. Ağır Ceza Mahkemesi başvurusunun iyi hâlli olduğuna dair kararın 5275 sayılı Kanun'un 89. maddesine aykırı olarak verildiğini belirterek 22/7/2022 tarihinde itirazın reddine karar vermiştir.

12. Başvurucu nihai kararı 29/7/2022 tarihinde öğrenmiştir.

13. Başvurucu 2/11/2022 tarihinde denetimli serbestlik tedbiriyile tahliye edilmiştir.

IV. İLGİLİ HUKUK

A. Ulusal Hukuk

1. İlgili Mevzuat

14. 5275 sayılı Kanun'un "Hükümlülerin değerlendirilmesi ve iyi hâlin belirlenmesi" başlıklı 89. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"(1) Hükümlüler, ceza infaz kurumlarında buldukları tüm aşamalarda, ceza infaz kurumlarının düzen ve güvenliği amacıyla konulmuş kurallara uyup uymadığı, haklarını iyi niyetle kullanıp kullanmadığı, yükümlülüklerini eksiksiz yerine getirip getirmediği, uygulanan iyileştirme programlarına göre toplumla bütünleşmeye hazır olup olmadığı, tekrar suç işleme ve mağdura veya başkalarına zarar verme riskinin düşük olup olmadığı

hususlarında idare ve gözlem kurulu tarafından iyi hâlin belirlenmesine esas olmak üzere en geç altı ayda bir değerlendirilmeye tabi tutulur.

(2) Birinci fıkra uyarınca yapılacak değerlendirmede, infazın tüm aşamalarında hükümlülerin katıldığı iyileştirme ve eğitim-öğretim programları ile spor ve sosyal faaliyetler, kültür ve sanat programları, aldığı sertifikalar, kitap okuma alışkanlığı, diğer hükümlü ve tutuklular ile ceza infaz kurumu görevlileri ve dışarıyla olan ilişkileri, işlediği suçtan dolayı duyduğu pişmanlığı, ceza infaz kurumu kuralları ile kurum bünyesindeki çalışma kurallarına uyumu ve aldığı disiplin cezaları dikkate alınır.

...

(5) Kanunlarda iyi hâlliliğin arandığı durumlarda, hükümlülerin tutum ve davranışlarının değerlendirilmesi bakımından bu madde hükümleri uygulanır.

(6) Açık ceza infaz kurumuna ayırmaya, denetimli serbestlik tedbiri uygulanarak cezanın infazına ve koşullu salıverilmeye ilişkin olarak tutum ve davranışları olumsuz değerlendirilen hükümlülerin yeniden değerlendirilmeye tabi tutulma süreleri bir yılı geçemez.

(7) İdare ve gözlem kurulu tarafından yapılacak değerlendirmelere esas olacak ilkeler ve kurulun bu maddeye ilişkin çalışma usul ve esasları ile tutum ve davranışları olumsuz değerlendirilen hükümlülerin yeniden değerlendirilmeye tabi tutulma süreleri yönetmelikle düzenlenir."

15. 5275 sayılı Kanun'un -başvuru tarihi itibarıyla- "Denetimli serbestlik tedbiri uygulanarak cezanın infazı" başlıklı 105/A maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"(1) (Değişik: 14/4/2020-7242/46 md.) Hükümlülerin dış dünyaya uyumlarını sağlamak, aileleriyle bağlarını sürdürmelerini ve güçlendirmelerini temin etmek amacıyla, açık ceza infaz kurumunda veya çocuk eğitiminde bulunan ve koşullu salıverilmesine bir yıl veya daha az süre kalan iyi hâlli hükümlülerin talebi hâlinde, cezalarının koşullu salıverilme tarihine kadar olan kısmının denetimli serbestlik tedbiri uygulanmak suretiyle infazına, ceza infaz kurumu idaresince hazırlanan değerlendirme raporu dikkate alınarak, hükümün infazına ilişkin işlemleri yapan Cumhuriyet başsavcılığının bulunduğu yer infaz hâkimi tarafından karar verilebilir.

(2) (Değişik: 14/4/2020-7242/46 md.) Açık ceza infaz kurumuna ayrılma şartları oluşmasına karşın, iradesi dışındaki bir nedenle açık ceza infaz kurumuna ayrılamayan veya bu nedenle kapalı ceza infaz kurumuna geri gönderilen iyi hâlli hükümlüler, diğer şartları da taşımaları hâlinde, birinci fıkrada düzenlenen infaz usulünden yararlanabilirler."

16. 5275 sayılı Kanun'un geçici 6. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"(1) 30/3/2020 tarihine kadar işlenen suçlar bakımından; 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun kasten öldürme suçları (madde 81, 82 ve 83), üstsoya, altsoya, eşe veya kardeşe ya da beden veya ruh bakımından kendisini savunamayacak durumda bulunan kişiye karşı işlenen kasten yaralama ve neticesi sebebiyle ağırlaşmış yaralama suçları, neticesi sebebiyle ağırlaşmış yaralama suçu (madde 87, fıkra iki, bent d), işkence suçu (madde 94 ve 95), eziyet suçu (madde 96), cinsel dokunulmazlığa karşı işlenen suçlar (madde 102, 103, 104 ve 105), özel hayata ve hayatın gizli alanına karşı suçlar (madde 132, 133, 134, 135, 136, 137 ve 138), uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti suçu (madde 188) ve İkinci Kitap Dördüncü Kısım Dördüncü, Beşinci, Altıncı ve Yedinci

Bölümünde tanımlanan suçlar ile 12/4/1991 tarihli ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu kapsamına giren suçlar hariç olmak üzere, 105/A maddesinin birinci fıkrasında yer alan 'bir yıl'lık süre, 'üç yıl' olarak uygulanır.

...

(3) Birinci ve ikinci fıkra hükümleri, iyi hâlli olmak koşuluyla kapalı ceza infaz kurumlarında bulunan hükümlüler hakkında da uygulanır.

(4) 30/3/2020 tarihine kadar işlenen suçlar bakımından, tabi olduğu infaz rejimine göre belirlenen koşullu salıverilme süresinin hesaplanmasında, hükümlünün onbeş yaşını dolduruncaya kadar ceza infaz kurumunda geçirdiği bir gün, üç gün; onsekiz yaşını dolduruncaya kadar ceza infaz kurumunda geçirdiği bir gün, iki gün olarak dikkate alınır."

17. 29/12/2020 tarihli ve 31349 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Gözlem ve Sınıflandırma Merkezleri ile Hükümlülerin Değerlendirilmesine Dair Yönetmelik'in (Yönetmelik) "İdare ve gözlem kurulunun görevleri" başlıklı 14. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"(1) İdare ve gözlem kurulu; mevzuatta verilen diğer görevlerinin yanında hükümlünün kademeli olarak topluma bütünleştirilmesi ile ilgili aşağıda sayılan görevleri yapar:

a) Hükümlüleri sınıflandırır.

b) Hükümlüleri gruplandırır.

c) Hükümlülerin durumlarına uygun infaz kurumlarına ayrılmalarına karar verir.

ç) Uygulanacak infaz ve iyileştirme rejimini saptar.

d) Mevzuatta iyi hâlliliğin arandığı diğer durumlar ile ilgili değerlendirmeleri yapar.

e) 5275 sayılı Kanunun 89 uncu maddesinin birinci fıkrası uyarınca bütün hükümlüler hakkındaki ara değerlendirmeleri en geç altı ayda bir yapar.

f) 5275 sayılı Kanunun 89 uncu maddesinin üçüncü fıkrası kapsamı dışında kalan hükümlülerin açık ceza infaz kurumuna ayrılmaya, kalan cezasını denetimli serbestlik tedbiri altında infaz etmeye veya ceza infaz kurumlarından doğrudan koşullu salıverilmeye esas iyi hâl değerlendirmelerini yapar.

(2) 5275 sayılı Kanunun 89 uncu maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca oluşturulan idare ve gözlem kurulu; toplam on yıl ve daha fazla hapis cezasına mahkûm olanlar ile terör suçları, örgüt kurmak, yönetmek veya örgüte üye olmak suçları, örgüt faaliyeti kapsamında işlenen suçlar, kasten öldürme suçları, cinsel dokunulmazlığa karşı işlenen suçlar ve uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti suçlarından mahkûm olanların; açık ceza infaz kurumuna ayrılmalarına, denetimli serbestlik tedbiri uygulanmak suretiyle kalan cezalarının infazına ve denetimli serbestlik tedbiri uygulanmakta iken koşullu salıverilme hariç olmak üzere ceza infaz kurumlarından doğrudan koşullu salıverilmelerine ilişkin iyi hâl değerlendirmelerini yapar.

..."

18. Yönetmelik'in "Kurul kararları" başlıklı 17. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"(1) Kurul kararları gerekçeli olarak yazılır; karara karşı başvuru yolu, mercii, süresi ve şekli kararda açıkça belirtilir.

(2) Açık ceza infaz (Değişik ibare:RG-10/11/2021-31655) kurumuna ayrılmaya, kalan cezanın denetimli serbestlik tedbiri uygulanarak infazına ve ceza infaz kurumundan doğrudan koşullu salıvermeye dair değerlendirmede hükümlünün iyi hâlli olmadığına karar verilmesi durumunda, hükümlü hakkında yapılacak bir sonraki değerlendirme tarihi kararda açıkça belirtilir. Yeniden değerlendirme süresi (Değişik ibare:RG-10/11/2021-31655) üç aydan az, bir yıldan fazla olamaz. Hakkında olumsuz karar verilen hükümlü hakkında psiko-sosyal yardım servisi ile eğitim ve öğretim servisinde hazırlanan iyileştirme planı revize edilerek hükümlüye tebliğ edilir.

(3) İdare ve gözlem kurulunun, açık ceza infaz kuruma ayrılmaya, kalan cezanın denetimli serbestlik tedbiri uygulanarak infazına ve ceza infaz kurumundan doğrudan koşullu salıvermeye esas olumlu iyi hal değerlendirmesini içeren gerekçeli kararı; 5275 sayılı Kanunun 107 nci maddesinin onbirinci fıkrasında yazılı "gerekçeli rapor" ile ilgili yönetmeliklerde belirtilen "değerlendirme raporu" ve "iyi hal kararı" yerine geçer.

..."

19. Yönetmelik'in "Kararlara karşı başvuru" başlıklı 39. maddesi şöyledir:

"(1) İlgililer, ceza infaz kurumu idaresi ile idare ve gözlem kurulunun bu Yönetmelikte belirtilen kararlarına karşı, 16/5/2001 tarihli ve 4675 sayılı İnfaz Hâkimliği Kanununun 5 ve 6 ncı maddelerinde yazılı usul ve esaslar çerçevesinde şikâyet ve itirazda bulunabilir."

20. 16/5/2001 tarihli ve 4675 sayılı İnfaz Hâkimliği Kanunu'nun "İnfaz hâkimliklerinin görevleri" başlıklı 4. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

..."

2. Hükümlülerin cezalarının infazı, müşahadeye tâbi tutulmaları, açık cezaevlerine ayrılmaları, izin, sevk, nakil ve tahliyeleri; tutukluların sevk ve tahliyeleri gibi işlem veya faaliyetlere ilişkin şikâyetleri incelemek ve karara bağlamak.

..."

4. Ceza infaz kurumları ve tutukevleri izleme kurullarının kendi yetki alanlarına giren ceza infaz kurumları ve tutukevlerindeki tespitleri ile ilgili olarak düzenleyip intikal ettirdikleri raporları inceleyerek, varsa şikâyet niteliğindeki konular hakkında karar vermek."

2. Yargıtay Kararları

21. Yargıtay 1. Ceza Dairesinin 20/12/2024 tarihli ve E.2023/7828, K.2024/8734 sayılı kararının ilgili kısmı şöyledir:

"25. İnfaz hakimliğinin, idarenin yerine geçerek yerindelik denetimi yapması mümkün değil ise de, hükümlü hakkında düzenlenen gelişim değerlendirme raporunun mevzuata uygun şekilde düzenlenip düzenlenmediğini, değerlendirmeye esas dönem içinde gözlemlenen hükümlünün değerlendirmeye esas alınması gereken kriterlerde dikkate alınmak suretiyle

olumlu ya da olumsuz olarak tespit edilen tutum ve davranışları sonucu yapılan puanlamada takdir hakkının objektif olarak kullanılıp kullanılmadığını, hükümlünün hakkında düzenlenen iyileştirme planına uyumu ile ilgili yapılan değerlendirmelerin ve puanlamanın iyileştirme planına uygun ve objektif olup olmadığını denetleme, bu konuda bir hukuka aykırılık varsa tespit ettiği hukuka aykırılıkları göstermek suretiyle değerlendirme yapması ve idarenin aldığı kararı iptal etmesi mümkündür.

26. Somut olayda, İnfaz hakimliğince '..... hükümlü hakkında bir iyileştirme planı hazırlanıp hazırlanmadığı, hükümlü hakkındaki puanlamanın bu iyileştirme planına göre yapılıp yapılmadığı konusunda açıklama bulunmaması nedeniyle bir değerlendirme ve denetleme yapılmadığı, servis raporlarında puanlama kriteri olarak gösterilmesine rağmen, hükümlüye puan verilmediği, bu durumun hükümlüden kaynaklanmadığı, cezaevi idaresinden kaynaklandığı, hükümlüye puan verilmemesinin hükümlünün aleyhine olduğu, hükümlüye tam puan verilmeyen durumlarda, bunun neden kaynaklandığının açıklanmadığı ve sebebinin belirtilmediği, bu nedenle raporların denetime olanaklı olmadığı ve yapılan puanlamanın usul ve yasaya uygun olmadığı' gerekçesiyle kararın dönem puanına ilişkin bölümünün iptaline karar verildiği anlaşılmakla, bu karara karşı yapılan itirazın reddine dair itiraz merciince verilen kararda usul ve yasaya aykırılık görülmediğinden, haklı sebebe dayanmayan ve yerinde görülmeyen kanun yararına bozma isteminin reddine karar vermek gerekmiştir."

22. Yargıtay 1. Ceza Dairesinin 25/12/2024 tarihli ve E.2024/5028, K.2024/8845 sayılı kararının ilgili kısmı şöyledir:

"6. Yasal mevzuat bir bütün olarak değerlendirildiğinde, 5275 sayılı Kanun'un 89 uncu maddesinin üçüncü fıkrası ile Gözlem ve Sınıflandırma Merkezleri ile Hükümlülerin Değerlendirilmesine Dair Yönetmeliğin 14 üncü maddesinin ikinci fıkrası uyarınca oluşturulan İdare ve Gözlem Kurulunun iyi hâl değerlendirmelerini yapacağı ve bu değerlendirmelerin 5275 sayılı Kanun'un 89 uncu maddesi ile Gözlem ve Sınıflandırma Merkezleri ile Hükümlülerin Değerlendirilmesine Dair Yönetmeliğin 16 ncı maddesindeki düzenlemeler esas alınarak yapılması gerektiği hüküm altına alınmıştır.

7. İyi halliliğe ilişkin değerlendirmenin hükümlünün ceza infaz kurumlarının düzen ve güvenliği amacıyla konulmuş kurallara uyup uymadığı, haklarını iyi niyetle kullanıp kullanmadığı, yükümlülükleri eksiksiz yerine getirip getirmediği, uygulanan iyileştirme programlarına göre toplumla bütünleşmeye hazır olup olmadığı, tekrar suç işleme ve mağdura veya başkalarına zarar verme riskinin düşük olup olmadığı hususlarında, infazın tüm aşamalarında katıldığı eğitim-öğretim, psiko-sosyal yardım ve destek programları ile sosyal ve sportif faaliyetler, kültür ve sanat programları, aldığı sertifikalar, kitap okuma alışkanlığı, diğer hükümlü ve tutuklular ile ceza infaz kurumu görevlileri ve dışarıyla olan ilişkileri, işlediği suçtan dolayı duyduğu pişmanlığı, ceza infaz kurumu kuralları ile kurum bünyesindeki çalışma kurallarına uyumu, yükümlülüklerine riayeti, kurum güvenlik ve düzenine katkısı, aldığı disiplin cezaları ve ödüller dikkate alınmak suretiyle yapılması, yapılan değerlendirme sonucunda somut ve denetlenebilir, dosya içeriğine uygun takdir hakkının objektif ve yerinde kullanıldığını gösterecek nitelikte yeterli ve yasal gerekçe gösterilmesi ve karar verilmesi gerekmektedir.

8. Somut olayda; açık ceza infaz kurumuna ayrılmayı isteyen hükümlüye ait infaz evrakları ile gözlem ve değerlendirme dosyasında bulunan raporlar ve belgeler incelenerek, hükümlünün iyi halli olduğuna ve açık ceza infaz kurumuna ayrılmasının uygun olduğuna dair karar verilmiştir.

9. Açık ceza infaz kurumuna ayrılma talebiyle ilgili olarak İdare ve Gözlem Kurulu tarafından verilen ve İnfaz Hakimliğinin önüne gerek şikâyet üzerine gerekse de 7242 sayılı Kanun'un 18 inci maddesi ile 5275 sayılı Kanun'un 14 üncü maddesinin dördüncü fıkrasında yapılan değişiklik uyarınca onaylanma talebi üzerine gelen dosyalar ile ilgili incelemenin, hükümlünün açık cezaevine ayrılma şartlarını taşıyıp taşımadığı, kurul tarafından karar alındığı sırada mevzuat gereği hükümlünün gözlem ve değerlendirme dosyasında bulunan rapor ve belgelerin değerlendirilip değerlendirilmediği, ulaşılan kanaate ilişkin dosya içeriğine uygun, denetime imkan verecek nitelikte gerekçe gösterilip gösterilmediğini denetlemek ile sınırlı olduğunu kabul etmek gerektiği, idarenin yerine geçerek yerindelik denetimi yapılmasının mümkün olmadığı, ancak ulaşılan kanaat ile hükümlüye ait bilgi, rapor ve belgelerin açıkça çeliştiği, takdir hakkının objektif ve yerinde kullanılmadığı, hukuka aykırılık bulunduğu, eksik bilgi, belge rapor ile ya da hükümlüye ait bilgi, rapor ve belgelerin hatalı değerlendirilmesi suretiyle karar verildiğinin tespit edilmesi durumunda idarenin yerine geçerek karar verilmesi yerine eksiklik ya da hatalı değerlendirme olarak kabul edilen durum açıklanıp, gösterilmek suretiyle yeniden değerlendirme yapılması amacıyla idareye gönderilmesi gerekmektedir.

10. Bu açıklamalara göre somut olay değerlendirildiğinde, İdare ve Gözlem Kurulu tarafından hükümlünün iyi halli olduğuna ve açık ceza infaz kurumuna ayrılması gerektiğine ilişkin İdare ve Gözlem Kurulu kararının onaylanmasına dair İnfaz Hakimliğince verilen karara karşı yapılan itiraz üzerine yapılan inceleme sonucunda itiraz merciince, hükümlünün iyi halli olduğuna ve açık ceza infaz kurumuna ayrılması gerektiğine ilişkin idarece verilen kararda hukuka aykırılık olarak tespit edilen eksiklik, hatalı değerlendirme açıklanıp, gösterilmek suretiyle itiraza konu İnfaz Hakimliğinin kararının kaldırılmasına ve yeniden değerlendirme yapılması amacıyla dosyanın İdare ve Gözlem Kuruluna gönderilmesine karar verilmesi gerekirken, idarenin yerine geçerek 'hükümlünün suça yönelik farkındalığının yeterli olmadığı, hüküm almasına neden olan suça iten etkenlerin halen devam ediyor olduğu, koşullu salıverilme tarihinin uzak olduğu, bu haliyle salıverildiği takdirde tekrar suç işleme ve topluma zarar verme riskinin düşük olduğu kanaatinin oluşmadığından, ...' bahisle verilen karar Kanun'a aykırı olup, kanun yararına bozma talebi yerinde görülmüştür."

B. Uluslararası Hukuk

1. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi Metinleri

23. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (Sözleşme) "Özgürlük ve güvenlik hakkı" başlıklı 5. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"1. Herkes özgürlük ve güvenlik hakkına sahiptir. Aşağıda belirtilen haller dışında ve yasanın öngördüğü usule uygun olmadan hiç kimse özgürlüğünden yoksun bırakılamaz:

a) Kişinin, yetkili bir mahkeme tarafından verilmiş mahkûmiyet kararı sonrasında yayasa uygun olarak tutulması;

... "

2. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi İçtihadı

24. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine (AİHM) göre kanun gereği yetkilendirilmiş, yürütme organı ve taraflardan bağımsız, yeterli güvencelere sahip yargısal organ olarak mahkemece verilen ve özgürlükten mahrumiyete yol açan her türlü mahkûmiyet kararı, Sözleşme'nin 5. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) bendi kapsamına girmektedir

(Engel ve diğerleri/Hollanda [GK], B. No: 5100/71, 5101/71, 5102/71, 5354/72, 5370/72, 8/6/1976, § 68). Anılan benette belirtilen "sonra" ifadesi, tutmanın sadece zaman bakımından mahkûmiyetin ardından gelmesi anlamına gelmemektedir. Aynı zamanda tutma, mahkûmiyetin bir sonucu olmalı, mahkûmiyetin ardından ve mahkûmiyete bağlı olarak veya mahkûmiyet sebebiyle gerçekleşmelidir (*Weeks/Birleşik Krallık* [GK], B. No: 9787/82, 2/3/1987, § 42).

25. AİHM, Sözleşme'nin 5. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) bendinin bir mahkûmun af yasasından ya da erkenden şartlı tahliye veya kesin tahliye durumlarından yararlanmasını güvence altına almadığını belirtmektedir (*Alican Demir/Türkiye*, B. No: 41444/09, 25/2/2014, § 89) ancak yetkili makamların bu tür bir tedbirden faydalanmak için kanunda belirtilen koşulları yerine getiren herkese herhangi bir takdir yetkileri bulunmadan bu tedbiri uygulamakla yükümlü olmaları hâlinde durum farklı olacaktır (*Del Rio Prada/İspanya* [BD], B. No: 42750/09, 21/10/2013, § 126). AİHM yukarıda belirtilen *Alican Demir/Türkiye* kararında, şartlı tahliyenin süre ve iyi hâle ilişkin koşulları gerçekleştirildikten sonra hâkimin şartlı tahliyeye karar vermekle yükümlü olduğunu ve bu kapsamda hâkimin görevinin bu koşulların bir araya gelip gelmediğini incelemekle sınırlı olup hâkimin tahliyenin uygun olup olmadığını değerlendirme imkânına sahip olmadığını, dolayısıyla takdir yetkisinin bulunmadığını belirtmiştir (*Alican Demir/Türkiye*, § 91).

V. İNCELEME VE GEREKÇE

26. Anayasa Mahkemesinin 8/1/2026 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Başvurucunun İddiaları ve Bakanlık Görüşü

27. Başvurucu, İnfaz Hâkimliğince iyi hâli olduğuna ilişkin İdare ve Gözlem Kurulu kararının kaldırılması suretiyle denetimli serbestlik tedbirinden yararlanmasını engellendiğini belirterek kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

28. Bakanlık görüşünde; Anayasa Mahkemesinin verdiği bazı kararlara yer verilmiş; inceleme yapılırken Anayasa'nın ve mevzuatın ilgili hükümlerinin, Anayasa Mahkemesi içtihadının ve somut olayın kendine özgü şartlarının dikkate alınması gerektiği ifade edilmiştir.

B. Değerlendirme

29. Anayasa Mahkemesi, olayların başvuru tarafından yapılan hukuki nitelendirmesi ile bağlı olmayıp olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder. Bu itibarla başvurunun iddialarının Anayasa'nın 19. maddesinde düzenlenen kişi hürriyeti ve güvenliği hakkı kapsamında incelenmesi gerekir.

30. Anayasa'nın 19. maddesinin birinci fıkrasında herkesin kişi özgürlüğü ve güvenliği hakkına sahip olduğu ilke olarak ortaya konduktan sonra ikinci ve üçüncü fıkralarında şekil ve şartları kanunda gösterilmek kaydıyla kişilerin özgürlüğünden mahrum bırakılabileceği durumlar sınırlı olarak sayılmıştır. Dolayısıyla kişinin özgürlük ve güvenlik hakkının kısıtlanması ancak Anayasa'nın anılan maddesi kapsamında belirlenen durumlardan herhangi birinin varlığı hâlinde söz konusu olabilir (*Murat Narman* [2. B.], B. No: 2012/1137, 2/7/2013, § 42).

31. Anayasa'nın 19. maddesinde tanımlanan kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ilk istisnası "*mahkemelerce verilmiş hürriyeti kısıtlayıcı cezaların ve güvenlik tedbirlerinin yerine getirilmesi*" olarak belirlenmiştir. Bu kapsamda yargı organlarıca verilecek mahkûmiyet kararlarının sonucu olarak hapis cezası veya güvenlik tedbirlerinin uygulanması kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlali kabul edilmeyecektir. Diğer taraftan *suç şüphesine bağlı tutma* kapsamında olan durumdan farklı olarak anılan istisna "*bir mahkûmiyet kararına bağlı olarak tutmayı*" ifade etmektedir (benzer kararlar için bkz. *Hamit Kaya* [2. B.], B. No: 2012/338, 2/7/2013, § 41; *Mehmet İlker Başbuğ* [2. B.], B.No: 2014/912, 6/3/2014, § 70).

32. Anayasa'nın bir mahkûmiyet kararının infazına ilişkin olarak 19. maddesi açık bir hüküm içermemektedir. Bununla birlikte herkesin kişi hürriyeti ve güvenliği hakkına sahip olması ve bu hakka getirilebilecek sınırlamaların ayrıntılı olarak madde metinlerinde belirtilmesi, *keyfi bir biçimde* bu haktan kimsenin mahrum bırakılmamasını amaçlamaktadır. Yetkili bir mahkeme tarafından verilen bir mahkûmiyet kararının infazının sağlanması ve ceza infaz kurumunda tutma süresi de bu hak kapsamında değerlendirilmelidir. Ceza mahkemelerinin kararına uygun hareket edilmesi de hakkın korunması açısından bir zorunluluktur. Dolayısıyla hükümlülerin ceza infaz kurumunda kalacakları sürenin mahkûmiyet kararına uygun olması Anayasa'nın 19. maddesinin ikinci fıkrasının birinci cümlesi kapsamında güvence altına alınmıştır (bazı farklılıklarla birlikte bkz. *Mithat Bakikuşığı* [1. B.], B. No: 2013/4682, 17/9/2014, § 32).

33. Anayasa, bir hükümlünün erkenden tahliye durumundan yararlanmasını güvence altına almamaktadır. Bununla birlikte yetkili makamların, bu tür bir erkenden tahliye imkânından faydalanmak için kanunda belirtilen koşulları yerine getiren herkese -herhangi bir takdir yetkileri bulunmadan- bu tedbiri uygulamakla yükümlü olmaları hâlinde durum farklı olacaktır.

34. 5275 sayılı Kanun'un 105/A maddesi hükümlülerin dış dünyaya uyumlarını sağlamak, aileleriyle bağlarını sürdürmelerini ve güçlendirmelerini temin etmek amacıyla açık ceza infaz kurumunda veya çocuk eğitimevinde bulunan ve koşullu salıverilmesine bir yıl ya da daha az süre kalan iyi hâlli hükümlülerin talebi hâlinde cezalarının koşullu salıverilme tarihine kadar olan kısmının denetimli serbestlik tedbiri uygulanmak suretiyle infazına ceza infaz kurumu idaresince hükümlü hakkında hazırlanan değerlendirme raporu dikkate alınarak infaz hâkimi tarafından karar verilebileceğini hükme bağlamaktadır. Sonuç olarak anılan maddenin hükümlülerin ceza infaz kurumunda geçirecekleri süreyi kısalttığı açıktır (*Mithat Bakikuşığı*, § 35).

35. 5275 sayılı Kanun'un 105/A maddesi uyarınca denetimli serbestlik tedbirinden yararlanabilmesi için hükümlünün talebinin olması, açık ceza infaz kurumunda veya çocuk eğitimevinde bulunması (ya da somut olayda olduğu gibi 5275 sayılı Kanun'un geçici 6. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereği açık ceza infaz kurumunda veya çocuk eğitimevinde bulunması ya da açık ceza infaz kurumuna ayrılma şartlarını taşımaya koşulunun aranmaması), koşullu salıverilmesine belli bir süre kalması (somut olayda olduğu gibi 5275 sayılı Kanun'un geçici 6. maddesinin (1) numaralı fıkrasında sayılan suçlar dışındaki suçlardan olması nedeniyle 3 yıl), iyi hâlli olması ve ceza infaz kurumu idaresince hazırlanan değerlendirme raporu dikkate alınarak infaz hâkimince hakkında karar verilmesi gerekmektedir. Dolayısıyla bu tedbir otomatik olarak uygulanamamakta; anılan tedbirden hükümlünün faydalanabilmesi için Kanun'daki koşulların yerine getirilmesi gerekmekte ve ancak bu koşulların yerine getirildiğine hükmeden infaz hâkiminin kararıyla hükümlü denetimli serbestlikten yararlanabilmektedir (AYM, E.2020/44, K.2020/41, 17/7/2020, § 62).

36. 5275 sayılı Kanun'un 105/A maddesi, infaz hâkiminin takdir yetkisi ve belirlenecek yükümlülükler çerçevesinde hükümlülerin infaz rejiminin şekli belirleyip cezalarının bir kısmının denetimli serbestlik tedbiri uygulanarak ceza infaz kurumu dışında geçirmelerini sağlamaktadır. Anılan kural uyarınca hükümlünün talebi ve kanuni şartlar oluşmuş olsa dahi infaz hâkimi tedbirin uygulanması talebini reddedebilecektir. Dolayısıyla bütün hükümlüler için Anayasa'nın 19. maddesi kapsamında hapis cezasının tamamının veya bir kısmının denetimli serbestlik tedbirinin uygulanması suretiyle infaz edilmesi zorunluluğu bulunmamaktadır. Başka bir ifadeyle denetimli serbestlik tedbiri kararı, yetkili infaz hâkiminin takdir yetkisinde olduğundan Anayasa'nın 19. maddesinin ikinci fıkrasının birinci cümlesi kapsamında güvence altına alınmamıştır (*Halis Yurtsever* [1. B.], B. No: 2015/17595, 29/11/2018, § 29; *Fatih Kavalcı* [2. B.], B. No: 2020/29968, 15/11/2023, § 17). Ancak bu durumun kişi hürriyeti ve güvenliği açısından infaz hâkimlerine açıkça keyfi bir şekilde karar vermesi sonucunu doğurduğu da söylenemez (*İbrahim Uysal* [2. B.], B. No: 2014/1711, 23/7/2014, § 40; *Mithat Bakıuşağı*, § 38). Ayrıca denetimli serbestlikten yararlanmak için mevzuatta öngörülen tüm şartları taşıyan hükümlüler bakımından denetimli serbestlik hükümlerinin uygulanmaması, kişilerin keyfi olarak hürriyetlerinden yoksun bırakılmalarını yasaklayan Anayasa'nın 19. maddesi ile bağdaşmayacaktır (*Bayram Kaya* (2) [1. B.], B. No: 2020/28211, 6/10/2022, § 45).

37. Eldeki olayda İnfaz Hâkimliği başvurusunun iyi hâlli olduğu yönündeki kararı iptal ettiği için başvuru denetimli serbestlikten faydalanamamıştır. Yukarıda belirtildiği gibi denetimli serbestlik tedbirinin uygulanabilmesi pek çok koşulun bir arada bulunmasına ve nihayetinde infaz hâkimliğinin kararına bağlıdır. 5275 sayılı Kanun'un 89. maddesinin (1) numaralı fıkrası uyarınca hükümlülerin iyi hâlli olup olmadıklarına ceza infaz kurumlarındaki idare ve gözlem kurullarınca karar verilmekteyse de idare ve gözlem kurullarınca verilen bu kararların kanunda belirtilen şartlara uygun olarak verilip verilmediğinin denetimi infaz hâkimliğince yapılmaktadır. Yargıtay içtihadı dikkate alındığında iyi hâl tespitiyle ilgili kurul kararlarının denetimi bakımından infaz hâkimliğinin kurul yerine geçerek karar vermesi mümkün olmamakla birlikte ulaşılan kanaat ile hükümlüye ait bilgi, rapor ve belgelerin açıkça çelişmesi, takdir hakkının objektif ve yerinde kullanılmaması, eksik bilgi, belge, raporla ya da hükümlüye ait bilgi, rapor ve belgelerin hatalı değerlendirilmesi suretiyle karar verilmesi durumlarında yargısal denetimin yapılabilmesi mümkündür. Yargıtaya göre bu tür durumlarda infaz hâkimliği, idarenin yerine geçerek karar vermek yerine tespit edilen eksiklik veya hatalı değerlendirmeleri gerekçelendirerek yeniden değerlendirme yapılması amacıyla dosyayı idareye iade etmelidir (bkz. § 21, 22).

38. Başvuru konusu olayda İnfaz Hâkimliği, İdare ve Gözlem Kurulu kararı ile psikososyal servis gözlem değerlendirme raporundaki bulguların çeliştiği sonucuna varmıştır (bkz. § 9). Nitekim söz konusu raporun ilgili kısmında hükümlünün psikiyatrik ilaçlar kullandığı, kurumda kısa süre kalması nedeniyle faaliyetlere katılmadığı, öz farkındalık ve gelişim motivasyonuna sahip olmadığı ve toplumla bütünleşmeye hazır olmayabileceği belirtilmiştir. Bu çerçevede İnfaz Hâkimliğinin Yargıtay kararlarında belirtilen "*ulaşılan kanaat ile belgelerin çelişmesi*" ve "*verilerin hatalı değerlendirilmesi*" ölçütlerine dayandığı, dolayısıyla denetim ve takdir yetkisi dâhilinde hareket ettiği görülmüştür.

39. Sonuç olarak İnfaz Hâkimliği, Ceza İnfaz Kurumunca verilen iyi hâl kararının 5275 sayılı Kanun'un 89. maddesine aykırı olduğu kanaatiyle iptal kararı vermiş ancak İdare ve Gözlem Kurulu yerine geçerek başvurusunun doğrudan iyi hâlli olmadığına dair bir hüküm kurmamıştır. İnfaz Hâkimliği başvurusunun gözlemlenebilmesi için bir süre daha

kurumda kalması, iyileştirme planı çerçevesinde suç farkındalığının artırılması ve toplumsal uyumun desteklenmesi gerektiğine dikkati çekerek yeniden değerlendirme yapılmasını vurgulamıştır (bkz. § 9). Tüm bu açıklamalar ışığında İnfaz Hâkimliğinin takdir ve denetim yetkisini keyfi şekilde kullandığını gösteren bir unsur bulunmamaktadır.

40. Açıklanan gerekçelerle kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın *açıkça dayanaktan yoksun olması* nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

Yusuf Şevki HAKYEMEZ, Selahaddin MENTEŞ ve Kenan YAŞAR bu sonuca katılmamıştır.

VI. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın *açıkça dayanaktan yoksun olması* nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA Yusuf Şevki HAKYEMEZ, Selahaddin MENTEŞ ve Kenan YAŞAR'ın karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA,

B. 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 339. maddesinin (2) numaralı fıkrası uyarınca tahsil edilmesi mağduriyetine neden olacağından adli yardım talebi kabul edilen başvurunun yargılama giderlerini ödemekten TAMAMEN MUAF TUTULMASINA 8/1/2026 tarihinde karar verildi.

Başvuru Numarası : 2022/81860
Karar Tarihi : 8/1/2026

KARŞIOY GEREKÇESİ

1. Denetimli serbestlik tedbiriyile tahliye talebinin reddedilmesi nedeniyle kişi özgürlüğü ve güvenliği hakkının ihlal edildiği iddiasıyla yapılan bireysel başvuruda Mahkememiz çoğunluğunun başvurusunun bu iddiasının açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerektiği şeklindeki görüşüne katılmamaktayım.

2. Başvurucu başvuru yaptığı tarihte kasten yaralama suçundan hükümlü olarak cezaevinde bulunmaktadır. Ödemiş T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü İdare ve Gözlem Kurulu, 21/6/2022 tarihinde başvurusunun iyi hâlli olduğuna ve 21/6/2022 tarihi itibarıyla denetimli serbestlikle tahliyesinin uygun olduğuna, denetimli serbestlikle ilgili karar alınmak üzere dosyanın Ödemiş İnfaz Hâkimliğine gönderilmesine karar vermiştir.

3. Ödemiş İnfaz Hâkimliği ise İdare ve Gözlem Kurulu karar gerekçesinde başvurucu ile ilgili belirtilen iyi hâle yönelik tespitin 13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 89. maddesine aykırı olarak verildiğini belirterek İdare ve Gözlem Kurulu kararını iptal etmiş ve başvurusunun denetimli serbestliğe ayrılma talebinin reddine hükmetmiştir.

4. Başvurusunun bu karara yaptığı itiraz da Ödemiş Ağır Ceza Mahkemesince reddedilerek karar kesinleşmiştir. Bunun üzerine başvurucu Anayasa Mahkemesine yaptığı bireysel başvuruda İnfaz Hâkimliğince iyi hâlli olduğuna ilişkin İdare ve Gözlem Kurulu kararının kaldırılması suretiyle denetimli serbestlik tedbirinden yararlanmasının engellendiğini belirterek kişi özgürlüğü ve güvenliği hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

5. Öncelikle ifade etmek gerekir ki mahkemelerce usulüne uygun biçimde verilen hapis cezalarının infazı Anayasa'nın 19. maddesindeki kişi özgürlüğü ve güvenliği hakkının sınırlandırılması için meşru nedenlerden birisidir.

6. Bir mahkûmiyet kararının infazına ilişkin olarak Anayasa'nın 19. maddesi açık bir hüküm içermemektedir. Bununla birlikte Anayasa'nın 19. maddesinin amacı kişileri keyfi bir şekilde özgürlüğünden yoksun bırakılmaya karşı korumak olup maddede öngörülen istisnai hâllerde kişi özgürlüğüne getirilecek sınırlamaların da maddenin amacına uygun olması gerekmektedir (Abdullah Ünal, B. No: 2012/1094, 7/3/2014, § 38).

7. Bir kimsenin "*Mahkemelerce verilmiş hürriyeti kısıtlayıcı cezaların ve güvenlik tedbirlerinin yerine getirilmesi*" kapsamında özgürlüğünden yoksun bırakıldığının söylenebilmesi için herşeyden önce özgürlüğü kısıtlayıcı ceza veya güvenlik tedbirinin bir mahkeme tarafından verilmesi gerekir. İkinci olarak yerine getirilecek kararın özgürlüğü kısıtlayıcı ceza veya güvenlik tedbirlerine ilişkin olması gerekir. Ceza veya güvenlik tedbiri içermeyen bir karara dayanılarak bir kimsenin özgürlüğünden yoksun bırakılması mümkün değildir. Son olarak özgürlüğünden yoksun bırakılmanın mahkemece verilen özgürlüğü kısıtlayıcı ceza veya güvenlik tedbirinin kapsamını aşmaması gerekir (Ercan Bucak (2) [1. B.], B. No: 2014/11651, 16/2/2017, § 40).

8. Bu itibarla Anayasa Mahkemesince, hükümlülerin ceza infaz kurumlarında kalacağı süreyi doğrudan veya dolaylı olarak etkileyen durumların Anayasa'nın 19. maddesinde tanımlanan kişi özgürlüğü ve güvenliği hakkı kapsamında değerlendirilmesi gerektiği kabul edilmiştir (İbrahim Uysal, B. No: 2014/1711, 23/7/2014, § 26; Günay Okan, B. No: 2013/8114, 17/9/2014, § 13).

9. Mahkeme tarafından verilen bir mahkûmiyet kararının infazının sağlanması ve bu bağlamda ceza infaz kurumunda tutulma süresi bakımından, ceza mahkemesinin kararına uygun hareket edilmesi kişi özgürlüğü ve güvenliği hakkının korunması açısından zorunludur. Dolayısıyla hükümlülerin ceza infaz kurumunda kalacakları sürenin, mahkûmiyet kararına ve ilgili mevzuata uygun olması Anayasa'nın 19. maddesinin ikinci fıkrasının birinci cümlesi kapsamında güvence altına alınmıştır (İbrahim Uysal, § 32).

10. 6291 sayılı Kanun ile 5275 sayılı Kanun'a eklenen 105/A maddesi; hükümlülerin dış dünyaya uyumlarını sağlamak, aileleriyle bağlarını sürdürmelerini ve güçlendirmelerini temin etmek amacıyla şartla tahliyelerine bir yıl veya daha az süre kalan iyi hâlli hükümlülerin talebi hâlinde cezalarının şartla tahliye tarihine kadar olan kısmının denetimli serbestlik tedbiri uygulanmak suretiyle infazına, ceza infaz kurumu idaresince hükümlü hakkında hazırlanan değerlendirme raporu dikkate alınarak infaz hâkimi tarafından karar verilebileceğini hükme bağlamaktadır. Sonuç olarak anılan maddenin hükümlülerin ceza infaz kurumunda geçirecekleri süreyi kısalttığı açıktır ((Halis Yurtsever [I. B.], B. No: 2015/17595, 29/11/2018, § 28).

11. Ancak bütün hükümlüler için Anayasa'nın 19. maddesi kapsamında hapis cezasının tamamının veya bir kısmının denetimli serbestlik tedbirinin uygulanması suretiyle infaz edilmesi zorunluluğu bulunmamaktadır. Bununla birlikte denetimli serbestlikten yararlanmak için mevzuatta öngörülen tüm şartları taşıyan hükümlüler bakımından denetimli serbestlik hükümlerinin uygulanmaması, kişilerin keyfi olarak özgürlüklerinden yoksun bırakılmalarını yasaklayan Anayasa'nın 19. maddesi ile bağdaşmayacaktır (Bayram Kaya (2) [I. B.], B. No: 2020/28211, 6/10/2022, § 45).

12. Tüm bu açıklamalar ışığında; denetimli serbestlik tedbirinin hükümlüye sağlayacağı erken tahliye imkânı göz önüne alındığında, somut olayda İnfaz Hâkimliğinin başvuru hakkındaki denetimli serbestliğe ayrılma kararını iptal etmesi kişinin ceza infaz kurumunda geçireceği süreyi uzatmaktadır. Dolayısıyla söz konusu iptal kararı, Anayasa'nın 19. maddesi ile güvence altına alınan kişi özgürlüğü ve güvenliği hakkını doğrudan sınırlandıran bir müdahale niteliğindedir.

13. Bireysel başvuruya konu olayda uyuşmazlığın kanuni dayanakları ile ilgili olarak 5275 sayılı Kanun'un 89. ve 105/A maddelerinde ve 4675 sayılı İnfaz Hâkimliği Kanunu'nun "İnfaz hâkimliklerinin görevleri" başlıklı 4. maddesinde yer alan hükümler konunun açıklığa kavuşturulması noktasında önem arz etmektedir.

14. Bu bağlamda burada ilk olarak kuralların Anayasa'nın 13. ve 19. maddelerindeki kanunilik şartını sağlayıp sağlamadıkları ortaya konulmalıdır. Zira Anayasa'nın 13. maddesi bağlamında sınırlamaya ilişkin güvenceler dikkate alındığında öncelikle kuralın kanunilik şartına uygunluğu değerlendirilmelidir.

15. Mahkememiz yerleşik içtihadında da ifade edilmekte olduğu üzere bir temel hak ve özgürlüğe sınırlama getiren kanun hükmünün varlığı tek başına yeterli olmayıp kuralın keyfiliğe izin vermeyecek şekilde belirli, ulaşılabilir ve öngörülebilir düzenleme niteliğinde olması gerekmektedir (AYM, E.2023/126, K.2024/67, 07/03/2024, § 25).

16. Hukuk devletinde kanuni düzenlemelerin hem kişiler hem de idare yönünden herhangi bir duraksamaya ve kuşkuya yer vermeyecek şekilde açık, net, anlaşılır, uygulanabilir ve nesnel olması, ayrıca kamu otoritelerinin keyfi uygulamalarına karşı koruyucu önlem içermesi gerekir. Kanunda bulunması gereken bu nitelikler hukuki güvenliğin sağlanması bakımından da zorunludur. Zira bu ilke hukuk normlarının öngörülebilir olmasını, bireylerin tüm eylem ve işlemlerinde devlete güven duyabilmesini, devletin de yasal düzenlemelerinde bu güven duygusunu zedeleyici yöntemlerden kaçınmasını gerekli kılar (AYM, E.2015/41, K.2017/98, 4/5/2017, §§ 153, 154).

17. 5275 sayılı Kanun'un 89. maddesinin ilk fıkrasında hükümlülerin, ceza infaz kurumlarında buldukları tüm aşamalarda, ceza infaz kurumlarının düzen ve güvenliği amacıyla konulmuş kurallara uyup uymadığı, haklarını iyi niyetle kullanıp kullanmadığı, yükümlülüklerini eksiksiz yerine getirip getirmediği, uygulanan iyileştirme programlarına göre topluma bütünleşmeye hazır olup olmadığı, tekrar suç işleme ve mağdura veya başkalarına zarar verme riskinin düşük olup olmadığı hususlarında İdare ve Gözlem Kurulu tarafından iyi hâlin belirlenmesine esas olmak üzere en geç altı ayda bir değerlendirmeye tabi tutulacağı öngörülmektedir.

18. Aynı Kanun'un 105/A maddesinde ilk fıkrasında ise bu fıkrada belirtilen şartlar dahilinde cezalarının koşullu salıverilme tarihine kadar olan kısmının denetimli serbestlik tedbiri uygulanmak suretiyle infazına, ceza infaz kurumu idaresince hazırlanan değerlendirme raporu dikkate alınarak infaz hâkimi tarafından karar verilebileceği hüküm altına alınmaktadır.

19. 4675 sayılı Kanun'un 4. maddesinde ise hükümlülerin cezalarının infazı, müşahadeye tâbi tutulmaları, açık cezaevlerine ayrılmaları, izin, sevk, nakil ve tahliyeleri; tutukluların sevk ve tahliyeleri gibi işlem veya faaliyetlere ilişkin şikâyetleri inceleme ve karara bağlamanın infaz hakimliklerinin görevleri arasında olduğu belirtilmektedir.

20. Görüldüğü üzere burada denetimli serbestlik bağlamında mahkumların iyi hâl değerlendirmesine esas olacak kriterler dikkate alınarak iyi halli olup olmadıklarına ceza infaz kurumlarındaki İdare ve Gözlem Kurullarınca karar verilmektedir. Bu karar verme sürecinde İdare ve Gözlem Kurulunun iyi hâlin değerlendirilmesindeki olumsuz kararına karşı mahkumun şikâyet yolu ile bu kararın gözden geçirilmesini ve düzeltilmesini infaz hakimliğinden talep etmesi mümkündür.

21. Bununla birlikte mevzuatta İnfaz Hâkimliğinin İdare ve Gözlem Kurulunun yerine geçerek mahkumun iyi hâlli olduğu tespitini geçersiz kılabilmesine imkân tanıyan "iptal etme" şeklinde bir hüküm bulunmamaktadır. Mevzuatta İdare ve Gözlem Kurulu kararlarının infaz hâkiminin onayından sonra uygulanması öngörülmektedir. İnfaz hakimliğinin İdare ve Gözlem Kurulu yerine geçerek karar veremeyecek, eksiklik ya da hatalı değerlendirme söz konusu olduğunda yeniden değerlendirme yapılması amacıyla dosyayı İdare ve Gözlem Kurulu gönderebilecektir. Bu bağlamda infaz hakimliğinin yerindelik denetimi yapma yetkisi de bulunmamaktadır.

22. Nitekim bu konuya ilişkin Yargıtay uygulamasını yansıtan bir kararda Yargıtay 1. Ceza Dairesi, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının kanun yararına bozma talebindeki hükümlünün açık ceza infaz kurumuna ayrılabilmesi için öncelikle kanunda belirtilen süreleri kapalı ceza infaz kurumunda iyi hâlli olarak infaz etmesi gerektiğini, iyi hâllilik durumunun ise 5275 sayılı Kanun'un 89. maddesi uyarınca İdare ve Gözlem Kurulunca belirleneceğini, açık ceza infaz kurumuna ayrılma talebiyle ilgili olarak İdare ve Gözlem Kurulu tarafından hükümlünün ceza infaz kurumunda bulunduğu süre içindeki gözlem ve raporları üzerinden yapılan değerlendirme sonucunda verilen kararlara yönelik şikâyet yoluna başvurulabileceğini, infaz hâkimliğince gerek şikâyet üzerine gerekse de onaylanma talebi üzerine gelen dosyalarla ilgili tekrar işin esasına girilerek bir karar verilmesinin mümkün olmadığını, şikâyet hakkında incelemenin hükümlünün açık ceza infaz kurumuna ayrılma koşullarını taşıyıp taşımadığı, şekli şartların olup olmadığı ile sınırlı olarak yapılması gerektiğini, İnfaz Hâkimliğince açığa ayrılma şartlarının mevcut olup olmadığıyla ilgili inceleme yapılması gerekirken İdare ve Gözlem Kurulu yerine geçerek hükümlünün haklarını olumlu kullanmadığı şeklinde tespit ile esastan bir inceleme ve yerindelik denetimi yapılamayacağını içeren değerlendirmeleri yerinde görerek İnfaz Hâkimliği kararını kanun yararına bozmuştur (bkz.: Yargıtay 1. Ceza Dairesi, 6/9/2022 tarihli ve E.2022/8372, K.2022/7298. Aynı Yargıtay Dairenin benzer yönde bir diğer kararı için bkz.: 23/12/2022 tarihli ve E.2022/13938, K.2022/10345).

23 .Görüldüğü üzere eldeki başvurudaki İnfaz Hakimliğinin yorumu esasında konuya ilişkin kanun hükümlerinin açık anlamı ile uyumlu değildir. Çoğunluk kararında atf yapılan Yargıtay kararlarına göre de hâkimlik, idarenin yerine geçerek karar vermek yerine; tespit edilen eksiklik veya hatalı değerlendirmeleri gerekçelendirerek, yeniden değerlendirme yapılması amacıyla dosyayı idareye iade etmelidir (§§ 22-23). Buna karşın somut olayda İnfaz Hâkimliği, denetimli serbestlik talebinin reddine İdare ve Gözlem Kurulu kararının iptaline karar vermiş, Yargıtay kararlarında belirtilenen aksine, dosyanın yeniden ele alınması amacıyla İdare ve Gözlem Kuruluna iade edilmesi yönünde bir hüküm kurmamıştır. Dolayısıyla bu konuda örnek gösterilen Yargıtay kararlarındaki yaklaşım da eldeki bireysel başvuruya konu uyumsuzluktaki İnfaz Hakimliği kararının hukuken sorunlu olduğunu gözler önüne sürmektedir.

24. Bu yönü ile eldeki başvurudaki derece mahkemelerinin yorumunun 5275 sayılı Kanun'un 89. ve 105/A maddesi ve 4675 sayılı Kanun'un 4. maddesi hükmü bağlamında kanunun öngörülemez bir yorumu olarak değerlendirilmesi gerektiğinden müdahalenin kanunilik şartını sağlamadığı sonucuna ulaşmak gerekir.

25. Sonuç olarak derece mahkemeleri eldeki bireysel başvuruda denetimli serbestlik tedbiriyle tahliye talebine ilişkin verdikleri kararlarda ilgili Kanun hükümlerini genişletici ve öngörülemez bir yoruma tabi tutarak başvuruçunun Anayasa'nın 19. maddesinde güvence altına alınan kişi özgürlüğü ve güvenliği hakkının ihlaline neden olmuşlardır.

26. Mahkememiz çoğunluğu kararında ise İnfaz Hâkimliğinin ceza infaz kurumunca verilen iyi hâl kararının 5275 sayılı Kanun'un 89. maddesine aykırı olduğu kanaatiyle iptal kararı vermiş ancak İdare ve Gözlem Kurulu yerine geçerek başvuruçunun doğrudan iyi hâlli olmadığına dair bir hüküm kurmamış olduğuna işaret etmiştir. Akabinde ise İnfaz Hâkimliğinin başvuruçunun gözlemlenebilmesi için bir süre daha kurumda kalması, iyileştirme planı çerçevesinde suç farkındalığının artırılması ve toplumsal uyumun desteklenmesi gerektiğine dikkati çekerek tüm bu açıklamalar ışığında İnfaz Hâkimliğinin

takdir ve denetim yetkisini keyfi şekilde kullandığını gösteren bir unsur bulunmadığı gerekçesine yer vererek başvurunun iddiasının açıkça dayanaktan yoksunluk nedeniyle kabul edilemez olduğuna hükmetmiştir (bkz.: §§ 39-40).

27. Bununla birlikte Mahkememiz çoğunluğunun bu karardaki yaklaşımı Anayasa Mahkemesinin temel hak ve özgürlüklerin güvencesi olma işlevi yönü ile sorunludur.

28. Zira çoğunluk görüşü; yargısal makamların, kanunda dayanağı bulunmayan bir “iptal” yetkisi kullanmasında ve yerindelik denetimi mahiyetindeki değerlendirmeler yapmasında bir sakınca görmemiştir. Ancak İdare ve Gözlem Kurulu kararına yönelik bu iptal hükmü, başvurunun denetimli serbestlik talebinin reddine ve dolayısıyla cezaevinde daha uzun süre kalmasına sebebiyet vermiştir. Kanunun öngörülemez bir biçimde yorumlanmasından kaynaklanan bu uygulama; Anayasa’nın 19. maddesinde güvence altına alınan kişi özgürlüğü ve güvenliği hakkına Anayasa’nın 13. maddesine aykırı bir müdahale oluşturmaktadır.

29. Öte yandan burada Mahkememiz çoğunluğunun yaklaşımı Anayasa’nın 19. maddesinde güvence altına alınan kişi özgürlüğü ve güvenliği ile ilgili olarak Yargıtay yaklaşımından daha geride kalmaktadır. Denetimli serbestliğe ayrılma ile ilgili hukuki süreç noktasında, eldeki başvuruda da görüldüğü üzere, Yargıtay yaklaşımından daha az güvenceli bir içtihadı benimsemiş olması Anayasa Mahkemesinin temel hak ve özgürlüklerin güvencesi olma işlevi ile de uyumlu değildir.

30. Anayasa Mahkemesi içtihadının somut uyuşmazlıktaki gibi şekillendiği durumlarda akla bireysel başvuru kararlarının objektif etkisinin bir gereği olarak artık Yargıtay’ın bu konudaki içtihadını değiştirip değiştirmeyeceği meselesi gelmektedir ki bu hususun da aydınlığa kavuşturulması önem arz etmektedir.

31. Kanaatimizce bu sorun bağlamında öncelikle şu tespitten hareket ederek konuyu açıklığa kavuşturmak uygun olacaktır: Her ne kadar Anayasa Mahkemesi, Anayasa’yı nihai ve bağlayıcı biçimde yorumlayan tek yetkili organ olsa da bu durum diğer mahkemelerin daha özgürlükçü standartlar belirlemesine engel değildir. Anayasa Mahkemesinin ihlal bulmadığı veya başvuruyu açıkça dayanaktan yoksunluk nedeniyle kabul edilemez gördüğü hallerde dahi, diğer yargı organları çok daha özgürlükçü bir yorumu esas alabilir. Önemle vurgulamak gerekir ki bunun önünde hiçbir anayasal engel yoktur.

32. Zira, temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırılması noktasında Anayasa Mahkemesinin ihlal olmadığı anlamına gelen kararlarında ulaşılan bu hukuki sonuç Anayasa’ya uygun sınırlama konusunda uygulanabilecek olan maksimum seviyeyi ifade etmektedir. Başka bir deyişle temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırılması bağlamında, Anayasa Mahkemesi’nin ihlal bulmadığı kararlar; anayasal bir müdahalenin ulaşabileceği azami sınırı belirlemekte olup bu kararlar hak ve özgürlüklere yönelik meşru kısıtlamaların en üst eşiğini temsil etmektedir.

33. Dolayısıyla Anayasa Mahkemesinin eldeki kararda ulaştığı açıkça dayanaktan yoksunluk nedeniyle kabul edilemezlik kararına rağmen bu standarttan hareketle konumuz bağlamında Yargıtay’ın yukarıda atf yaptığımız kararındaki yaklaşımını sürdürmesi hiçbir sorun doğurmayacağı gibi temel hak ve özgürlükler lehine bir yaklaşım örneği niteliğinde görülmelidir.

34. Nitekim temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırılması noktasında Anayasa hükümlerinin minimum insan hakları standardını oluşturduğu ve dolayısıyla daha geniş bir insan hakları standardının tesisinde Anayasa'nın hiçbir şekilde bir engel olarak görülemeyeceği Anayasa metninde de öngörülmektedir. Bu bağlamda konumuzla ilgili olarak Anayasa'nın 14. maddesinin ikinci fıkrasında Anayasa hükümlerinden hiçbirinin Devlete Anayasa'yla tanınan temel hak ve özgürlüklerin yok edilmesini veya Anayasa'da belirtilenden daha geniş şekilde sınırlandırılmasını amaçlayan bir faaliyette bulunmayı mümkün kılacak şekilde yorumlanamayacağı ifade edilmektedir.

35. Anayasa Mahkemesinin Anayasa hükümlerini yorumlama noktasındaki ayrıcalıklı konumuna rağmen, burada kişi özgürlüğü ve güvenliği lehine olan Yargıtay içtihadının Anayasa Mahkemesi kararından sonra da sürdürülmesi konusunda hiçbir anayasal engel bulunmadığı kanaatindeyim. Bu bağlamda asıl sorunlu olan Mahkememiz çoğunluğunun bu konu ile ilgili olarak Yargıtay'ın yaklaşımının gerisinde kalan bir yorumu benimsemiş olmasıdır.

36. Yukarıda sıralanan gerekçelerle eldeki başvuruda denetimli serbestlik tedbiriyle tahliye talebinin reddedilmesi nedeniyle başvuruçunun Anayasa'nın 19. maddesinde güvence altına alınan kişi özgürlüğü ve güvenliği hakkının ihlal edildiği gerekçesiyle Mahkememiz çoğunluğunun kararına katılmamaktayım.

Üye
Yusuf Şevki HAKYEMEZ

Başvuru Numarası : 2022/81860

Karar Tarihi : 8/1/2026

KARŞIOY

1. Anayasa Mahkemesi 2022/81860 esas sayılı dosyada, sayın çoğunluk tarafından denetimli serbestlik tedbiriyle tahliye talebinin reddedilmesi nedeniyle kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmiştir.

2. Aşağıda belirteceğim gerekçelerle sayın çoğunluğun görüşüne katılmadım.

3. Olay ve olgular mahkememizin gerekçeli kararında özetlenmiştir.

4. Başvurucu İzmir 1. Çocuk Ağır Ceza Mahkemesinin ilamına istinaden cezaevinde bulunmaktadır. Başvurucu hakkında hazırlanan müddetnamede koşullu salıverilme tarihi 1/7/2023 tahliye tarihi 16/6/2025 olarak belirlenmiştir.

5. Ödemiş T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü İdare ve Gözlem Kurulu 21/6/2022 tarihli kararıyla iyi halli olduğuna ve denetimli serbestlik ile tahliyesine uygun olacağına karar verilerek dosya Ödemiş İnfaz Hakimliğine gönderilmiştir. İnfaz Hakimliğince de bu talep iptal edilmiştir.

6. İlgili mevzuat hükümleri gerekçeli kararda belirtildiğinden dosya içerisine konulmamıştır.

7. Yargıtay 1. Ceza Dairesinin 26/9/2022 tarihli ve E.2022/8372, K.2022/7298 sayılı kararının ilgili kısmı şöyledir: "...Cezasını Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda infaz etmekte olan hükümlünün açık ceza infaz kurumuna ayrılabilmesi için öncelikle kanunda belirtilen süreleri kapalı ceza infaz kurumunda "iyi hâlli" olarak infaz etmesi gerektiği, İyi hâllilik durumunun ise 5275 sayılı Kanun'un 89/1. maddesi uyarınca İdare ve Gözlem Kurulunca belirleneceği, açık ceza infaz kurumuna ayrılma talebiyle ilgili olarak İdare ve Gözlem kurulu tarafından hükümlünün cezaevinde bulunduğu süre içerisindeki gözlem ve raporları üzerinden yapılan değerlendirme sonucunda verilen kararlara yönelik şikayet yoluna başvurulabileceği, İnfaz hakimliğince, gerek şikayet üzerine gerekse de 7242 sayılı Kanun'un 18. maddesi ile 5275 sayılı Kanun'un 14/4. maddesinde yapılan değişiklik uyarınca onaylanma talebi üzerine gelen dosyalar ile ilgili yukarıda bahsedilen düzenlemeler nazara alındığında, tekrar için esasına girilerek bir karar verilmesinin mümkün olmadığı, şikayet hakkında incelemenin hükümlünün açık cezaevine ayrılma koşullarını taşıyıp taşımadığı, şekli şartların olup olmadığı ile sınırlı olarak yapılması gerektiği, İnfaz Hakimliğince yerinde denetim yapılamayacağı, Somut incelemeye konu infaz dosyası incelendiğinde; ..Hükümlünün Açık Ceza İnfaz Kurumuna ayrılma şartları olduğundan bahisle talepte bulunması üzerine, talep dilekçesinin hükümlü hakkında gözlem/gelişim değerlendirmesi yapılarak iyi halli olup olmadığına karar verilmek üzere İdare ve Gözlem Kurulu Sekretermasına gönderildiği, Diyarbakır 1 Nolu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü İdare ve Gözlem Kurulu Başkanlığınca, hükümlüye ait infaz evrakları ile gözlem ve değerlendirme dosyasında bulunan raporlar ve belgeler tetkik edilerek, hükümlünün iyi halli olduğuna ve 02/02/2022 tarihi itibarı ile açık ceza infaz kurumuna ayrılmasının uygun olduğuna karar verildiği, 7242 sayılı Kanun'un 18. maddesi ile 5275 sayılı Kanun'un 14/4. maddesinde yapılan değişiklik uyarınca Diyarbakır İnfaz Hakimliğinden, Açık Ceza İnfaz Kurumuna ayrılmasına ilişkin anılan Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü İdare ve Gözlem Kurulu Başkanlığının 02/02/2022 tarihli ve 2022/922 sayılı kararının onaylanması talebinde

bulunulduğu, Diyarbakır İnfaz Hakimliğinin 04/02/2022 tarihli kararında yer alan ' ... hükümlünün ceza infaz kurumunda bulunduğu süreç içerisinde birden fazla kez disiplin cezası aldığı, 15/09/2019 tarihinde Açık Ceza İnfaz Kurumundan firar ederek suç işlediği, kendisine tanınan hakları olumlu kullanmadığı, bu nedenle hükümlünün açığa ayrılması yönünden Hakimliğimizde çekince oluşturduğu, hükümlünün iyi halliliğini aradığı 'bir daha suç işlememe riskinin düşük olması' kriterini henüz karşılamadığı kanısına ulaşıldığı, bu nedenle hükümlünün toplumla bütünleşmeye hazır olmadığı anlaşılmalı, hükümlünün açıklanan neden ve gerekçelerle şu aşamada iyi halli olmadığının kabul edilmesi gerektiği kanısına ulaşılarak, onay talebinin şu aşamada reddine' şeklindeki gerekçe ile talebin reddi ile ceza infaz kurumunca 3 aylık yeniden değerlendirme süresine tabi tutulmasına karar verildiği anlaşılmış ise de, İnfaz Hakimliğince, açığa ayrılma şartlarının mevcut olup olmadığı ile ilgili inceleme yapılması gerekirken, İdare ve Gözlem Kurulu yerine geçerek hükümlünün haklarını olumlu kullanmadığı şeklinde tespit ile esastan bir inceleme yapılamayacağı gözetilmeden, itirazın bu yönden kabulü yerine yazılı şekilde reddine karar verilmesinde isabet görülmediğinden bahisle 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 309. maddesi uyarınca anılan kararın bozulması lüzumu Yüksek Adalet Bakanlığı Ceza İşleri Genel Müdürlüğü'nün 27/06/2022 gün ve 94660652-105-21-8391-2022-Kyb sayılı yazılı istemlerine müsteniden Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının tebliğnamesi ile Dairemize ihbar ve dava evrakı gönderilmekle, incelenerek gereği düşünüldü;

Kanun yararına bozma talebine dayanılarak Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığınca düzenlenen tebliğnamedeki bozma isteği incelenen dosya kapsamına göre açıklanan sebeplerinde görüldüğünden, Diyarbakır 1. Ağır Ceza Mahkemesinin 22/02/2022 tarihli ve 2022/139 değişik iş sayılı kararının 5271 sayılı CMK'nın 309. maddesi uyarınca kanun yararına bozulmasına... [karar verildi.]"

8. Benzer yönde bir karar için bkz. Yargıtay 1. Ceza Dairesinin 23/12/2022 tarihli ve E.2022/13938, K.2022/10345 sayılı kararı. Yargıtay 1. Ceza Dairesinin 23/1/2018 tarihli ve E.2017/1696 , K.2018/181 sayılı kararının ilgili kısmı şöyledir: "Hükümlü ve Tutukluların Ödüllendirilmesi Hakkında Yönetmeliğin 5. maddesinin a bendinde hükümlü ve tutukluların ödüllendirilmesi ile ulaşılmak istenen temel amacın bu kişilerin yeniden sosyalleşmesini sağlamak suretiyle insan haklarına saygılı, hukukî ve toplumsal kurallara bağlı bireyler olmalarını teşvik etmek olduğunun, c bendinde ise hükümlü ve tutuklulara ödül verilirken bunların bir hak değil, teşvik esaslı ayrıcalık olarak verilebileceği göz ardı edilemeyeceğinin düzenlendiği, g bendinde ise hükümlü ve tutuklular hakkında disiplin soruşturmasına başlanması veya ödüllendirilen tutum ve davranışlarının ortadan kalkması hâlinde ödüllendirme kararı kurul tarafından derhâl geri alınacağına düzenlendiği, Yönetmeliğin 'Ödüllendirmede yetkili merci' başlıklı 9. maddesinin ise 'Hükümlü ve tutukluların ödüllendirilmesi ile verilecek ödülün türüne, sayısına, süresine veya geri alınmasına Kurul tarafından Ek-1'de yer alan form doldurulmak suretiyle karar verilir. şeklinde emredici düzenleme getirdiği, ödüllendirme usulü başlıklı 10. maddesinde 'Kurul, re'sen veya kurumda görev yapan servislerin teklifi üzerine ilgililerin ödüllendirilmesine karar verebilir' şeklinde olduğu, eş görüşmesi ödülü başlıklı 11. maddenin ise 'Kapalı ceza infaz kurumundaki hükümlü ve tutuklulara, en geç üç ayda bir kez olmak üzere, üç saatten yirmi dört saate kadar eşleriyle kurumun bu tür ziyaretler için ayrılan bölümünde ve personelin yakın nezareti olmaksızın mahrem şekilde eş görüşmesi ödülü verilebilir.' şeklinde düzenlendiği, Yönetmeliğin 12. maddesinin 2. bendinde ise Kurulun, her bir ödüllendirme kararı ile bir kez eş görüşmesi ödülü verebileceğinin belirtildiği, tüm bu hükümler hep birlikte değerlendirildiğinde hükümlülerin ödüllendirilmesi müessesinin infazı devam etmekte olan hükümlülerin yeniden sosyalleşmesini sağlamak suretiyle hukukî ve toplumsal kurallara bağlı

bireyler olmalarını teşvik etmek amacıyla ceza infaz kurumu idare ve gözlem kuruluna tanınmış bir yetki ve görev niteliğinde olduğu, bu hususta verilecek ödülün niteliği ve süresinin münhasıran idare ve gözlem kurulunun takdirinde bulunduğu ve her bir ödülün müstakil olarak belirlenerek uygulanacağı, hükümlü lehine süreklilik arz edecek nitelikte ve belirlenmiş periyodlar halinde ödüllendirme yapılamayacağı, hal böyle olunca infaz hakimliği tarafından hükümlünün idare ve gözlem kurulu kararına karşı yapmış olduğu şikayete hasren inceleme yapılarak kararın hukuki denetimini yapması gerektiği gözetilmeden, mezkur Yönetmeliğe ve 4675 sayılı İnfaz Hakimliği Kanununa aykırı şekilde idare ve gözlem kurulu yerine geçerek hükümlü hakkında her iki ayda bir Yönetmeliğin 11. maddesi uyarınca eş ile mahrem görüşme ödülünden faydalandırılmasına karar verilmesinde isabet görülmediğinden bahisle ... Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının tebliğnamesi ile Dairemize ihbar ve dava evrakı gönderilmekle, incelenerek gereği düşünüldü; Kanun yararına bozma talebine dayanılarak Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığınca düzenlenen tebliğnamedeki bozma isteği incelenen dosya kapsamına göre yerinde görüldüğünden, Kocaeli İnfaz Hakimliğinin kararının 5271 sayılı CMK'nun 309. maddesi uyarınca kanun yararına bozulmasına ... [karar verildi.]"

9. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin içtihadı şu şekildedir: "AİHM, Sözleşme'nin 5. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) bendinin bir mahkûmun af yasasından ya da erkenden şartlı tahliye veya kesin tahliye durumlarından yararlanmasını güvence altına almadığını belirtmektedir (Alican Demir/Türkiye, B. No: 41444/09, 25/2/2014, § 89). Ancak yetkili makamların bu tür bir tedbirden faydalanmak için kanunda belirtilen koşulları yerine getiren herkese herhangi bir takdir yetkileri bulunmadan bu tedbiri uygulamakla yükümlü olmaları hâlinde durum farklı olacaktır (Del Rio Prada/İspanya [BD], B. No: 42750/09, 21/10/2013, § 126). AİHM'in yukarıda belirtilen Alican Demir/Türkiye kararında, şartlı tahliyenin süre ve iyi hâle ilişkin koşulları gerçekleştirildikten sonra hâkimin şartlı tahliyeye karar vermekle yükümlü olduğunu ve bu kapsamda hâkimin görevi bu koşulların bir araya gelip gelmediğini incelemekle sınırlı olup hâkimin tahliyenin uygun olup olmadığını değerlendirme imkânına sahip olmadığını ve dolayısıyla takdir yetkisinin bulunmadığını belirtmiştir (Alican Demir/Türkiye, §§ 91, 92)."

10. Anayasa'nın 19. maddesinin birinci fıkrasında herkesin kişi özgürlüğü ve güvenliği hakkına sahip olduğu ilke olarak ortaya konduktan sonra, ikinci ve üçüncü fıkralarında şekil ve şartları kanunda gösterilmek kaydıyla kişilerin özgürlüğünden mahrum bırakılabileceği durumlar sınırlı olarak sayılmıştır. Dolayısıyla kişinin özgürlük ve güvenlik hakkının kısıtlanması ancak Anayasa'nın anılan maddesi kapsamında belirlenen durumlardan herhangi birinin varlığı hâlinde söz konusu olabilir (Murat Narman, B. No: 2012/1137, 2/7/2013, § 42).

11. Anayasa'nın 19. maddesinde tanımlanan kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ilk istisnası "Mahkemelerde verilmiş hürriyeti kısıtlayıcı cezaların ve güvenlik tedbirlerinin yerine getirilmesi" olarak belirlenmiştir. Bu kapsamda yargı organlarının verilecek mahkûmiyet kararlarının sonucu olarak hapis cezası veya güvenlik tedbirlerinin uygulanması kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlali kabul edilmeyecektir. Diğer taraftan suç şüphesine bağlı tutma kapsamında olan durumdan farklı olarak anılan istisna "bir mahkûmiyet kararına bağlı olarak tutmayı" ifade etmektedir (benzer kararlar için bkz. Hamit Kaya, B. No: 2012/338, 2/7/2013, § 41; Mehmet İlker Başbuğ, B. No: 2014/912, 6/3/2014, § 70).

12. Bir mahkûmiyet kararının infazına ilişkin olarak Anayasa'nın 19. maddesi açık bir hüküm içermemektedir. Bununla birlikte herkesin kişi hürriyeti ve güvenliği hakkına

sahip olması ve bu hakka getirilebilecek sınırlamaların ayrıntılı olarak madde metinlerinde belirtilmesi, keyfi bir biçimde bu haktan kimsenin mahrum bırakılmamasını amaçlamaktadır. Yetkili bir mahkeme tarafından verilen bir mahkûmiyet kararının infazının sağlanması ve ceza infaz kurumunda tutma süresi de bu hak kapsamında değerlendirilmelidir. Ceza mahkemelerinin kararına uygun hareket edilmesi de hakkın korunması açısından bir zorunluluktur. Dolayısıyla hükümlülerin ceza infaz kurumunda kalacakları sürenin mahkûmiyet kararına uygun olması Anayasa'nın 19. maddesinin ikinci fıkrasının birinci cümlesi kapsamında güvence altına alınmıştır (bazı farklılıklarla birlikte bkz. Mithat Bakikuşığı, B. No: 2013/4682, 17/9/2014, § 32).

13. 5275 sayılı Kanun'un 105/A maddesi; hükümlülerin dış dünyaya uyumlarını sağlamak, aileleriyle bağlarını sürdürmelerini ve güçlendirmelerini temin etmek amacıyla şartlı tahliyelerine bir yıl veya daha az süre kalan iyi hâlli hükümlülerin talebi hâlinde cezalarının şartlı tahliye tarihine kadar olan kısmının denetimli serbestlik tedbiri uygulanmak suretiyle infazına, ceza infaz kurumu idaresince hükümlü hakkında hazırlanan değerlendirme raporu dikkate alınarak infaz hâkimi tarafından karar verilebileceğini hükme bağlamaktadır. Sonuç olarak anılan maddenin hükümlülerin ceza infaz kurumunda geçirecekleri süreyi kısalttığı açıktır (Mithat Bakikuşığı, § 35).

14. 5275 sayılı Kanun'un 105/A maddesi uyarınca denetimli serbestlik tedbirinden yararlanabilmesi için hükümlünün talebinin olması, açık ceza infaz kurumunda veya çocuk eğitimevinde bulunması (ya da somut olayda olduğu gibi 5275 sayılı Kanun'un geçici 6. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereği açık ceza infaz kurumunda veya çocuk eğitimevinde bulunması ya da açık ceza infaz kurumuna ayrılma şartlarını taşıması koşulunun aranmaması), koşullu salıverilmesine belli bir süre kalması (somut olayda olduğu gibi 5275 sayılı Kanun'un geçici 6. maddesinin (1) numaralı fıkrasında sayılan suçlar dışındaki suçlardan olması nedeniyle 3 yıl), iyi hâlli olması ve ceza infaz kurumu idaresince hazırlanan değerlendirme raporu dikkate alınarak infaz hâkimince hakkında karar verilmesi gerekmektedir. Dolayısıyla bu tedbir otomatik olarak uygulanamamakta, anılan tedbirden hükümlünün faydalanabilmesi için Kanun'daki koşulların yerine getirilmesi gerekmekte ve ancak bu koşulların yerine getirildiğine hükmeden infaz hâkiminin kararıyla hükümlü denetimli serbestlikten yararlanabilmektedir (AYM, E.2020/44, K.2020/41, 17/7/2020, § 62).

15. 5275 sayılı Kanun'un 105/A maddesi, infaz hâkiminin takdir yetkisi ve belirlenecek yükümlülükler çerçevesinde hükümlülerin infaz rejiminin şeklini belirleyip cezalarının bir kısmının denetimli serbestlik tedbiri uygulanarak ceza infaz kurumu dışında geçirmelerini sağlamaktadır. Anılan kural uyarınca hükümlünün talebi ve kanuni şartlar oluşmuş olsa dahi infaz hâkimi tedbirin uygulanması talebini reddedebilecektir. Dolayısıyla bütün hükümlüler için Anayasa'nın 19. maddesi kapsamında hapis cezasının tamamının veya bir kısmının denetimli serbestlik tedbirinin uygulanması suretiyle infaz edilmesi zorunluluğu bulunmamaktadır. Başka bir ifadeyle denetimli serbestlik tedbiri kararı, yetkili infaz hâkiminin takdir yetkisinde olduğundan tedbirin Anayasa'nın 19. maddesinin ikinci fıkrasının birinci cümlesi kapsamında güvence altına alındığından bahsetmek mümkün değildir. Ancak bu durumun kişi hürriyeti ve güvenliği açısından infaz hâkimlerine açıkça keyfi bir şekilde karar vermesi sonucunu doğurduğu da söylenemez (Halis Yurtsever, B. No: 2015/17595, 29/11/2018, § 29).

16. Somut olayda başvuru, denetimli serbestlik için gereken bütün şartları sağlamış ancak İnfaz Hâkimliği iyi hâlli olduğu yönündeki kararı iptal ettiği için denetimli serbestlikten faydalanamamıştır. Başvurucunun kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal

edilip edilmediğinin tespit edilebilmesi için somut olayda İnfaz Hâkimliğinin başvurusunun iyi hâlli olup olmadığının değerlendirilmesi noktasında bir takdir yetkisinin bulunup bulunmadığının belirlenmesi gerekir. 5275 sayılı Kanun'un 89. maddesinin (1) numaralı fıkrası uyarınca hükümlülerin iyi hâlli olup olmadıklarına ceza infaz kurumlarındaki idare ve gözlem kurullarınca karar verilmektedir. Yine aynı fıkroda hükümlülerin iyi hâl değerlendirmesine esas olacak kriterler belirlenmiştir. Bu kriterler gözönüne alınarak idare ve gözlem kurullarınca en geç altı ayda bir hükümlülerin değerlendirmesi yapılacaktır.

17. Denetimli serbestlikten yararlanmak için mevzuatta öngörülen tüm şartları taşıyan hükümlüler bakımından denetimli serbestlik hükümlerinin uygulanmaması, kişilerin keyfi olarak hürriyetlerinden yoksun bırakılmalarını yasaklayan Anayasa'nın 19. maddesi ile bağdaşmayacaktır. Hapis cezasının denetimli serbestlik tedbiri uygulanarak infaz edilmesinde yetkili makamların takdir yetkisi bulursa da bu durum kişi hürriyeti ve güvenliği açısından yetkili makamların keyfi bir şekilde karar vermesi sonucunu doğurmayacaktır. Yetkili makamların takdir ve değerlendirmelerinin Anayasa'daki güvencelere etkisini nihai olarak değerlendirecek merci Anayasa Mahkemesidir. Anayasa bir hükümlünün erkenden tahliye durumundan yararlanmasını güvence altına almamaktadır. Bununla birlikte yetkili makamların bu tür bir erkenden tahliye tedbirinden faydalanmak için kanunda belirtilen koşulları yerine getiren herkese, herhangi bir takdir yetkileri bulunmadan, bu tedbiri uygulamakla yükümlü olmaları hâlinde durum farklı olacaktır. Zira bu durum hükümlülerin ceza infaz kurumunda kalacakları sürenin mahkûmiyet kararına uygun olmaması sonucunu doğuracaktır.

18. Yine aynı Kanun'un 89. maddesinin (7) numaralı fıkrasına göre hazırlanan Gözlem ve Sınıflandırma Merkezleri ile Hükümlülerin Değerlendirilmesine Dair Yönetmelik'in 14. maddesinin (f) bendinde idare ve gözlem kurulunun denetimli serbestlik tedbirine esas iyi hâl değerlendirmelerini yapacağı belirtilmiştir. Yönetmelik'in 17. maddesinin (3) numaralı fıkrasında İdare ve Gözlem Kurulunun kalan cezanın denetimli serbestlik tedbiri uygulanarak infazına esas olumlu iyi hâl değerlendirmesini içeren gerekçeli kararının ilgili yönetmeliklerde belirtilen "değerlendirme raporu" ve "iyi hal kararı" yerine geçeceği ifade edilmiştir. Yönetmelik'in 17. maddesinin (2) numaralı fıkrasında kalan cezanın denetimli serbestlik tedbiri uygulanarak infazına dair değerlendirmede hükümlünün iyi hâlli olmadığına karar verilmesi durumunda, hükümlü hakkında yapılacak bir sonraki değerlendirme tarihinin kararda açıkça belirtileceği, Yönetmelik'in 39. maddesi gereğince İdare ve Gözlem Kurulu tarafından hükümlünün ceza infaz kurumunda bulunduğu süre içindeki gözlem ve raporları üzerinden yapılan değerlendirme sonucunda verilen kararlara yönelik şikâyet yoluna başvurulabileceği düzenlenmiştir. Diğer bir deyişle İdare ve Gözlem Kurulunun iyi hâlin değerlendirilmesindeki olumsuz kararına karşı hükümlü 4675 sayılı Kanun'un 4. ve 5. maddeleri kapsamında şikâyet yolu ile bu kararın gözden geçirilmesini, düzeltilmesini talep edebilecektir.

19. Bu düzenlemelerde İnfaz Hâkimliğinin İdare ve Gözlem Kurulunun yerine geçerek hükümlünün iyi hâlli olduğu tespitini geçersiz kılabilmesine imkân tanıyan bir hüküm bulunmamaktadır. 5275 sayılı Kanun'un 107. maddesinin (11) numaralı bendinde hükümlünün koşullu salıverilmesi hakkında ceza infaz kurumu idaresi tarafından hazırlanan gerekçeli raporun infaz işlemlerinin yapıldığı yer infaz hâkimliğine verileceği, infaz hâkimi bu raporu uygun bulursa hükümlünün koşullu salıverilmesine dosya üzerinden karar vereceği, raporu uygun bulmadığı takdirde gerekçesini kararında göstereceği belirtilmiştir. Bu düzenlemeden koşullu salıvermeyle ilgili olarak infaz hâkiminin hakkında olumlu görüş bildirilen hükümlüler yönünden koşullu salıvermenin kabulü ya da reddi hususunda serbestçe

takdir hakkını kullanabileceği, İdare ve Gözlem Kurulunca verilen iyi hâl kararı ile bağlı olmadığı sonucu çıkmaktadır. Ancak denetimli serbestlikle ilgili olarak böyle bir düzenleme bulunmamaktadır.

20. Yargıtay, yukarıda yer verilen bir kararında açık ceza infaz kurumuna ayrılmayla ilgili olarak İdare ve Gözlem Kurulu tarafından verilen kararın İnfaz Hâkimliğince hükümlünün iyi hâlli olmadığı kabul edilmesi gerektiği gerekçesiyle reddedilmesini kanun yararına bozma talebi üzerine incelemiştir. 5275 sayılı Kanun'un 14. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince anılan fıkrada sayılan suçlardan mahkûm olanların kapalı ceza infaz kurumundan açık ceza infaz kurumuna ayrılmalarına ilişkin İdare ve Gözlem Kurulu kararları, infaz hâkiminin onayından sonra uygulanmaktadır.

21. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı kanun yararına bozma talebinde hükümlünün açık ceza infaz kurumuna ayrılabilmesi için öncelikle kanunda belirtilen süreleri kapalı ceza infaz kurumunda iyi hâlli olarak infaz etmesi gerektiğini, iyi hâllilik durumunun ise 5275 sayılı Kanun'un 89. maddesi uyarınca İdare ve Gözlem Kurulunca belirleneceğini, açık ceza infaz kurumuna ayrılma talebiyle ilgili olarak İdare ve Gözlem Kurulu tarafından hükümlünün ceza infaz kurumunda bulunduğu süre içindeki gözlem ve raporları üzerinden yapılan değerlendirme sonucunda verilen kararlara yönelik şikâyet yoluna başvurulabileceğini, infaz hâkimliğince gerek şikâyet üzerine gerekse de onaylanma talebi üzerine gelen dosyalarla ilgili tekrar işin esasına girilerek bir karar verilmesinin mümkün olmadığını, şikâyet hakkında incelemenin hükümlünün açık ceza infaz kurumuna ayrılma koşullarını taşıyıp taşımadığı, şekli şartların olup olmadığı ile sınırlı olarak yapılması gerektiğini, İnfaz Hâkimliğince açığa ayrılma şartlarının mevcut olup olmadığıyla ilgili inceleme yapılması gerekirken İdare ve Gözlem Kurulu yerine geçerek hükümlünün haklarını olumlu kullanmadığı şeklinde tespit ile esastan bir inceleme ve yerindelik denetimi yapılamayacağını belirtmiştir. Yargıtay, Başsavcılığın tebliğnamesindeki değerlendirmeleri yerinde görmüş ve İnfaz Hâkimliği kararını kanun yararına bozmuştur (bkz. § 21).

22. Yargıtayın bu kararına göre infaz hâkiminin onayından sonra uygulanabilecek açık ceza infaz kurumuna ayrılmaya ilişkin İdare ve Gözlem Kurulu kararlarının söz konusu olduğu durumda dahi infaz hâkimince iyi hâlliliğe ilişkin yerindelik denetimi yapılamayacak, açık ceza infaz kurumuna ayrılmanın şekli şartlarının mevcut olup olmadığı ile sınırlı olarak inceleme yapılacaktır. Bu, kuşkusuz denetimli serbestlik için gerekli olan iyi hâllilik değerlendirmesi için de geçerlidir. Nitekim hükümlüyü ceza infaz kurumunda gözlemleyip onun hakkında birebir bilgi sahibi olan İdare ve Gözlem Kuruludur. İnfaz hâkimi dosya üzerinden hükümlü hakkında bilgi sahibi olmaktadır. Tüm bu açıklamalar çerçevesinde İnfaz Hâkimliğinin denetimli serbestlikle cezanın infaz edilmesiyle ilgili yetkisinin şekli şartların karşılanıp karşılanmadığını denetlemekten ibaret olduğu, İdare ve Gözlem Kurulunun yerine geçerek iyi hâllilikle ilgili bir karar veremeyeceği, şartları olduğu hâlde hükümlünün salıverilmesinin yerinde olup olmadığı konusunda herhangi bir takdir yetkisine sahip olmadığı anlaşılmaktadır.

23. Sonuç olarak İnfaz Hâkimliğinin kararı başvuru hakkı hakkı tahliye durumu dikkate alındığında ceza infaz kurumunda geçirmesi gerekenden daha fazla bir süre boyunca ceza infaz kurumunda kalmasına sebep olmuştur.

24. Açıklanan gerekçelerle başvuru hakkı hakkı Anayasa'nın 19. maddesinin ikinci fıkrasında güvence altına alınan kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

25. Yukarıda belirttiğim gerekçelerle sayın çoğunluğun görüşüne katılmadım.

Üye
Selahaddin MENTEŞ

KARŞIOY GEREKÇESİ

1. Başvuru, denetimli serbestlik tedbiriyile tahliye talebinin reddedilmesi nedeniyle kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Başvurucu, İzmir 1. Çocuk Ağır Ceza Mahkemesi tarafından kasten yaralama suçundan 3 yıl 4 ay hapis cezasına mahkûm edilmiş, hüküm 22/4/2022 tarihinde kesinleşmiştir. Başvurucu 9/6/2022 tarihinde ceza infaz kurumuna girmiş; koşullu salıverilme tarihi 1/7/2023, hak ederek tahliye tarihi 16/6/2025 olarak belirlenmiştir. Ödemiş T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu İdare ve Gözlem Kurulu 21/6/2022 tarihinde başvurunun iyi hâlli olduğuna ve denetimli serbestlikten yararlanmasının uygun olduğuna karar vermiştir. Kararda, başvurunun kurum kurallarına uyumlu olduğu, disiplin cezası bulunmadığı, suçunu kabul edip pişmanlık duyduğu ve tekrar suç işleme eğilimi göstermediği belirtilmiş; psiko-sosyal raporlarda yer alan bazı olumsuz tespitlere rağmen denetimli serbestliğe ayrılmasında sakınca görülmediği ifade edilmiştir.

3. Ödemiş İnfaz Hâkimliği, iyi hâl tespitinin 5275 sayılı Kanun'un 89. maddesine aykırı olduğu gerekçesiyle İdare ve Gözlem Kurulu kararını iptal etmiş ve denetimli serbestlik talebini reddetmiştir. Kararda, denetimli serbestliğin otomatik bir hak olmadığı, suçun niteliği, işleniş biçimi, psiko-sosyal raporlardaki olumsuz değerlendirmeler ve başvurunun cezaevinde çok kısa süre kalmış olması dikkate alınarak iyi hâl koşullarının oluşmadığı belirtilmiştir. Başvurunun bu karara yaptığı itiraz, Ödemiş Ağır Ceza Mahkemesince 22/7/2022 tarihinde reddedilmiştir. Bunun üzerine başvuru, denetimli serbestlikten yararlanamamasının hukuka aykırı olduğu iddiasıyla süresinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

4. Mahkememiz çoğunluğu başvurunun açıkça dayanaktan yoksun olduğu sonucuna ulaşarak başvuruyu kabul edilemez bulmuştur. Aşağıda gerekçeleri açıklanacağı üzere, başvurunun Anayasa'nın 19. maddesinin ikinci fıkrasında güvence altına alınan kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiği kanaati ile çoğunluk görüşüne iştirak edilmemiştir.

5. Anayasa'nın 19. maddesinin birinci fıkrasında herkesin kişi özgürlüğü ve güvenliği hakkına sahip olduğu belirtilmiş, ikinci ve üçüncü fıkralarında ise bu haktan ancak kanunda gösterilen hâllerde ve sınırlı olarak yoksun bırakılabileceği düzenlenmiştir. Bu nedenle kişi özgürlüğü ve güvenliği hakkına müdahale ancak Anayasa'nın 19. maddesinde öngörülen istisnalardan birinin varlığı hâlinde mümkündür (*Murat Narman*, B. No: 2012/1137, 2/7/2013, § 42).

6. Anayasa'nın 19. maddesinde öngörülen ilk istisna, mahkemelerce verilmiş hürriyeti kısıtlayıcı cezaların ve güvenlik tedbirlerinin yerine getirilmesidir. Bu kapsamda mahkûmiyet kararına bağlı olarak hapis cezasının veya güvenlik tedbirlerinin infazı kişi özgürlüğü ve güvenliği hakkının ihlali olarak değerlendirilemez. Söz konusu istisna, suç şüphesine bağlı tutmadan farklı olarak mahkûmiyet kararına dayalı tutmayı ifade etmektedir (*Hamit Kaya*, B. No: 2012/338, 2/7/2013, § 41; *Mehmet İlker Başbuğ*, B. No: 2014/912, 6/3/2014, § 70).

7. Anayasa'nın 19. maddesinde mahkûmiyet kararının infazına ilişkin açık bir hüküm bulunmamasıyla birlikte, hükümlülerin ceza infaz kurumunda kalacakları sürenin mahkûmiyet kararına uygun olması kişi hürriyeti ve güvenliği hakkı kapsamında değerlendirilmelidir. Ceza infazının mahkeme kararına uygun yürütülmesi, Anayasa'nın 19. maddesinin ikinci fıkrasının birinci cümlesi kapsamında güvence altındadır (*Mithat Bakikuşığı*, B. No: 2013/4682, 17/9/2014, § 32).

8. 5275 sayılı Kanun'un 105/A maddesi, iyi hâlli hükümlülerin talebi hâlinde koşullu salıverilme tarihine kadar kalan cezalarının denetimli serbestlik tedbiri uygulanmak suretiyle infazına imkân tanımaktadır. Bu düzenlemenin hükümlülerin ceza infaz kurumunda geçirecekleri süreyi kısalttığı açıktır (*Mithat Bakikuşığı*, § 35). Ancak denetimli serbestlikten yararlanabilmek için hükümlünün talebinin bulunması, kanunda öngörülen sürelerle ve koşullara uyulması, iyi hâlli olması ve infaz hâkiminin bu yönde karar vermesi gerekmektedir. Dolayısıyla bu tedbir otomatik olarak uygulanmamaktadır (AYM, E.2020/44, K.2020/41, 17/7/2020, § 62).

9. Anılan düzenleme kapsamında infaz hâkiminin takdir yetkisi bulunmakta olup, bu yetki hapis cezasının bir kısmının denetimli serbestlik tedbiri uygulanarak infaz edilmesine yöneliktir. Bununla birlikte denetimli serbestlik tedbirinin uygulanması Anayasa'nın 19. maddesi kapsamında mutlak bir hak niteliğinde değildir ve infaz hâkiminin bu konuda keyfi karar verebileceği sonucuna da varılamaz (*Halis Yurtsever*, B. No: 2015/17595, 29/11/2018, § 29; *Mithat Bakikuşığı*, § 38).

10. Somut olayda başvuru, denetimli serbestlikten yararlanmak için kanunda öngörülen şartları taşımasına rağmen İnfaz Hâkimliği, İdare ve Gözlem Kurulunun iyi hâl tespitini iptal ederek denetimli serbestlikten yararlanmasına engel olmuştur. 5275 sayılı Kanun'un 89. maddesi uyarınca hükümlülerin iyi hâlli olup olmadıklarına ilişkin değerlendirme İdare ve Gözlem Kurulları tarafından yapılmaktadır.

11. İlgili yönetmelik hükümleri uyarınca denetimli serbestliğe esas iyi hâl değerlendirmesini yapma yetkisi İdare ve Gözlem Kuruluna aittir. Kurulun bu yöndeki kararlarına karşı hükümlülerin şikâyet yoluna başvurma imkânı bulunmakta olup, mevzuatta infaz hâkiminin Kurulun yerine geçerek iyi hâl tespiti yapmasına imkân tanıyan bir düzenleme yer almamaktadır.

12. Yargıtay 1. Ceza Dairesinin 26/9/2022 tarihli ve E.2022/8372, K.2022/7298 sayılı kararında; açık ceza infaz kurumuna ayrılabilme için hükümlünün kapalı ceza infaz kurumunda kanunda öngörülen süreleri iyi hâlli olarak infaz etmesi gerektiği, iyi hâlliliğin 5275 sayılı Kanun'un 89. maddesi uyarınca İdare ve Gözlem Kurulu tarafından belirleneceği vurgulanmıştır. İnfaz hâkimliğinin incelemesinin, hükümlünün açığa ayrılma şekli şartlarını taşıyıp taşımadığıyla sınırlı olduğu, Kurulun yerine geçerek yerindelik ve esasa ilişkin değerlendirme yapamayacağı belirtilmiştir. Bu ilkelere aykırı şekilde İdare ve Gözlem Kurulu kararının esastan reddedilmesi hukuka aykırı bulunarak karar kanun yararına bozulmuştur. (Benzer yönde bkz. Yargıtay 1. Ceza Dairesinin 23/12/2022 tarihli ve E.2022/13938, K.2022/10345 sayılı kararı.)

13. Yargıtay 1. Ceza Dairesinin 23/1/2018 tarihli ve E.2017/1696, K.2018/181 sayılı kararında ise; hükümlülerin ödüllendirilmesine ilişkin kararların idare ve gözlem kurulunun takdir yetkisinde olduğu, infaz hâkimliğinin bu kararlara karşı yalnızca hukuki denetim yapabileceği, Kurulun yerine geçerek esasa dair karar veremeyeceği ifade edilmiştir. Bu yetki aşımı nedeniyle infaz hâkimliği kararı kanun yararına bozulmuştur.

14. Görüldüğü üzere Yargıtay içtihatlarında da infaz hâkiminin, İdare ve Gözlem Kurulu kararlarına ilişkin incelemesinin şekli şartlarla sınırlı olduğu, yerindelik ve esasa ilişkin değerlendirme yapamayacağı kabul edilmiştir. Bu yaklaşım denetimli serbestlik bakımından da geçerlidir. Hükümlüyü fiilen gözlemleyen ve hakkında doğrudan bilgi sahibi olan makam İdare ve Gözlem Kuruludur. İnfaz hâkiminin bu Kurulun yerine geçerek iyi hâl değerlendirmesi yapması mümkün değildir.

15. Somut olayda İnfaz Hâkimliği, başvurunun yargılandığı davaya ve suçun niteliğine dayanarak İdare ve Gözlem Kurulunun yerine geçmiş ve iyi hâllilik konusunda esasa ilişkin değerlendirme yapmıştır. Oysa Kurul kararında denetlenebilir ve yeterli gerekçenin bulunduğu görülmektedir.

16. Bu nedenle İnfaz Hâkimliğinin kararı, başvurunun hak ettiği denetimli serbestlikten yararlanamamasına ve ceza infaz kurumunda geçirmesi gerekenden daha uzun süre tutulmasına yol açmıştır. Açıklanan gerekçelerle başvurunun Anayasa'nın 19. maddesinin ikinci fıkrasında güvence altına alınan kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiği kanaatiyle çoğunluğun aksi yöndeki kararına iştirak edilmemiştir.

Üye
Kenan YAŞAR